Ára: 200 FORINT

71. évf. 10. szám 2016. június 1.
Ijjár 24. 5776.

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

חג שבועות שמח!

Kellemes ünnepeket kívánunk!

VALLÁSI ROVAT

Sávuoti Tóra-adás egy emberként, egy szívvel

Hamarosan közeleg Sávuot ünnepe, amikor a Tóra-adásról emlékezünk meg, ami ezen a napon történt. Volt egy fontos feltétele annak, hogy a zsidó nép megkaphassa a Tórát. „És letáborozott Izrael a heggyel szemben.”

(Mózes 2., 19:2) Bölcseinknek feltűnik, hogy a narratíva egészen eddig a mondatig bezárólag többes számban beszélt a népről, de itt hirtelen átvált egyes számba. Ezt azzal magyarázzák, hogy „egy emberként, egy szívvel” (keis echád, belév echád) táboroztak le (ld. Rási). Vagyis ezen a ponton teljes harmóniát sikerült elérni. Minden zsidó egy emberként ugyanazt akarta: elfogadni a Teremtő törvényét. Különleges, történelmi pillanat, melyre azóta rendszeresen visszaemlékezünk.

Ez az egységes fellépés sokak szerint nem jellemző a zsidókra: „két zsidó – három vélemény”, ahogyan mondani szokták. Igaz ugyan, hogy nálunk mindenkinek megvan a maga véleménye, és az is igaz, hogy akárcsak a nagy talmudi rabbik, úgy a legegyszerűbb zsidó emberek is szeretnek vitatkozni. Ez a tulajdonság egyébként előnyös is lehet. Hallottam olyan magyarázatot, hogy éppen azért akarta az Örökkévaló, hogy a zsidók kapják meg a Tórát, mert ha még ők is elfogadják, akik egyébként minden mással kapcsolatban szkeptikusak, akkor az bizonyítja, hogy muszáj, hogy igaz legyen. Azért is jó, ha (konstruktívan) vitatkozunk, mert ez az egyik eszköze az igazság elérésének, a Tóra megértésének.

A sokféle zsidó színezetű csoportosulás szintén azt a benyomást keltheti, hogy a zsidókra ma már nem jellemző az a fajta áchdut (egységesség), amit a Tóra-adás kapcsán megismertünk. Azt akarom bebizonyítani, hogy bizonyos értelemben a zsidók mindezzel együtt mégis összetartóbbak, mint bármelyik másik nép a világon. A Talmud (Chágigá 3a) azt mondja, hogy miként a zsidó nép Istent azzal dicséri, hogy Ő egy („Halld, Izrael, az Örökkévaló a mi Istenünk, az Örökkévaló Egy!” – Mózes 5., 6:4), ugyanúgy az Örökkévaló is hasonló dicséretet mond a zsidókról („ki olyan, mint néped, Izrael, egy nép a világon” – Krónikák 1., 17:21). Miben nyilvánul meg ez a különös egységesség, mely mind a mai napig kitapintható?

Ha sok ember egy helyen van, az önmagában még nem nevezhető közösségnek. Valami mégis összetartja őket. Ha például egy színház nézőterét vesszük, akkor a nézőkben az a közös, hogy mindnyájukat érdekli az adott színdarab. Egy ország lakosaiban sokszor az a közös, hogy egy nyelvet beszélnek. (Különösen igaz ez Magyarországon, mivel azt a nyelvet, amelyet mi beszélünk, sehol máshol nem beszélik a világon – leszámítva a külföldre emigrált magyarokat.) Ha nem beszélnek egy nyelvet, akkor is van egy közös, „szent” ügyük, ami összeköti őket: szeretnének egy jó országban élni. Ugyanez igaz egy társasház lakóközösségére is.

Hitünk szerint a zsidóság részéről nem elegendő az, hogy kiváló, kiemelkedő egyéneket, géniuszokat termel ki, akik nagy hatást gyakorolnak a világ alakulására vagy a vallási törvények tanulmányozására. Nálunk nemcsak az egyénre, de a csapatra is szüksége van. Enélkül Tóra-adásról szó sem lehet. Része a rendszernek, hogy nem lehet csak a zsidó nép legnagyobb rabbijait küldeni a Szináj-hegyhez, hogy kapják meg a Tórát. Egy népként, egységesen kell akarnunk. Felmerül a kérdés, hogy miért? Hiszen tapasztalatból tudjuk, hogy minél többen vannak egy csapatban, annál nehezebb megtalálni az összhangot, és annál könnyebben alakulnak ki konfliktusok. Az angol menedzserek azt mondják: „small is nice” – a legjobban a kis cégekkel tudnak dolgozni. Sőt, ha egyetlen ember is meg tudja oldani a feladatot, az a legtökéletesebb.

A mi feladatunk azonban nagyobb annál, mintsem hogy egyetlen ember meg tudná oldani. Nekünk az embert, az emberi mivoltunkat kell tökéletesíteni. Ez a látszólag egyszerű feladat a valóságban annyira összetett, hogy nagyon eltérő képességekre van szükség. Ezért nem lehet egy napon említeni azt, ha egy egyén elért egy számára nagy célt, vagy egy egységesen viselkedő közösség együttesen eljutott a céljához.

Szántó-Várnagy Binjomin
binjomin.hu

A fenti kép nem photoshoppal készült, tudniillik a valóságban is így néz ki Kreisz Lajosné Lili néni, aki áprilisban betöltötte 106. életévét. A zuglói Bethesda utcai apartmanház lakóját születésnapján meglátogatta Kardos Péter főrabbi és családja. A főrabbi Isten áldását kérte az ünnepeltre.

Egy másik alkalommal Kiss Henriett, a Mazsihisz alelnöke köszöntötte scheiberes diákok társaságában virággal és ajándékokkal Lili nénit.

Drága Lili néni, bis 120!

Nösziá tová – jó utat, nagykövet úr!

Ilan Mor, Izrael budapesti nagykövete búcsúfogadáson látta vendégül a Magyar–Izraeli Baráti Társaságok vezetőit, megköszönve a két ország kapcsolatainak erősítése érdekében végzett munkájukat. Az apropó: a nagykövet úr kiküldetése lejárt, s rövidesen elutazik hazánkból.

Gyűjtés az auschwitzi múzeum felújítására

Nemzetközi összefogással már 98 millió euró (30 milliárd forint) gyűlt össze a szükséges 120 millió euróból (38 milliárd forintból) az auschwitzi múzeum felújítására és karbantartására – jelenti az MTI.

A felújítást szervező Auschwitz-Birkenau Alapítvány közölte, hogy 36 ország ajánlotta fel anyagi támogatását a történelmi épületeken szükségessé vált megőrzési és karbantartási munkák elvégzésére. A legnagyobb összeggel, 60 millió euróval Németország járul hozzá a projekthez, az Egyesült Államok várhatóan 15 millió eurót adományoz, Lengyelország pedig 10 millió eurót ad a munkálatokra. Kilenc filantróp magánszemély is támogatta a 2009-ben létrehozott alapítványt: köztük van *Ronald Lauder,* a Zsidó Világkongresszus vezetője és a *Steven Spielberg* filmrendező által felállított Righteous Persons Alapítvány is.

Az Auschwitz-Birkenau Alapítvány összesen 120 millió eurót szeretne összegyűjteni a felújításra. Tavaly 6,4 millió lengyel zlotyit (456 millió forintot) fordítottak a projektre, idén 8 millió zlotyit (570 millió forintot) költenek az egykori náci haláltábor megőrzési munkálataira. Az auschwitzi koncentrációs tábor az egyetlen egykori náci haláltábor, amely szerepel az UNESCO világörökségi listáján.

A munkák 2012-ben kezdődtek el az egykori Auschwitz II-Birkenau haláltábor legöregebb részeinek és a börtönbarakkoknak a renoválásával. A tervek szerint a romos krematóriumot is restaurálni akarják, továbbá a fürdők maradványait és a tábor konyháját. Emellett digitalizálni fogják a múzeum archívumát.

Az auschwitzi koncentrációs tábort 1940-ben állították fel a nácik, az Auschwitz II-Birkenau koncentrációs tábort két évvel később. A nácik a táborokban több mint egymillió embert öltek meg, főleg zsidókat, de lengyelek, cigányok, szovjet hadifoglyok és más nemzetiségű foglyok is voltak az áldozatok között.

1947-től Auschwitz és Auschwitz II-Birkenau múzeumként működik. Az alapítvány létrehozása előtt a múzeumokat a lengyel kormány és saját bevételi forrásai finanszírozták.

Dohánykert

A Dohány utcai zsinagóga épülete melletti árkádok övezte alig ezer négyzetméternyi kert szimbolikus terület a magyarországi zsidó és nemzsidó együttélés történetében.

A telek a tizenkilencedik-huszadik század fordulóján vált közterületté, amikor a városrendezéskor lebontották a zsinagóga mellett álló házat. A Pesti Izraelita Hitközség igényt tartott a telekre, ezért a tervezett lipótvárosi zsinagóga telkét, egy ennél ötször nagyobb belvárosi telket cseréltek el érte. A telek beépítése csak az első világháború után kezdődött meg, amikor a zsidó katonák emlékművének szánt Hősök zsinagógáját, kultúrházat és parkot építettek rá. Az egész területet árkádsorral vették körül, hogy a zsidó közösségi terek nyitottak és átláthatóak legyenek. Az árkádokra a felebaráti szeretetről és a másik megbecsüléséről szóló bibliai idézeteket is terveztek, de ez végül nem valósult meg. A park közepére keleties vízmedencét álmodtak, melyben az ég tükröződhetett volna.

A második világháború végén az épületegyüttes és a kert a budapesti gettó része lett, ahol több tízezer ember zsúfolódott össze embertelen körülmények között. A gettó felszabadításakor megfagyott, éhen halt, az ostrom és a nyilasok brutalitása következtében elpusztult zsidók ezreinek holttestét találták az utcákon. Közülük több mint kétezret itt, a kertben temettek el. Ismeretlen, azonosíthatatlan hullákat és olyanokat, akiket máig siratnak.

A vízmedencés park sírkertté, egy embertelen korszak mementójává vált. *(Milev)*

Istentisztelet után embertisztelet Zuglóban

– Életemnek több mint a felét itt töltöttem veletek, pontosabban szüleitekkel és veletek. A 44 esztendő alatt még két hónap szabadságon sem voltam – ezekkel a szavakkal kezdte köszönetet mondó beszédét *Kardos Péter* főrabbi a zsúfolásig megtelt zsinagógában Ködosim szombatján.

Gerő Péter elnök üdvözölte a jubiláns vallási vezetőt, majd átadta a körzet gyönyörű ajándékát. Ezután *Schöner Alfréd* főrabbi-rektor – sábbát lévén, több kilométer gyaloglással lábában – szólt az elmúlt évtizedek közösen megélt eseményeiről, felidézte a család tagjainak odaadó gondoskodását a férjről, az édesapáról, a nagyapáról.

Megható jelenet volt, amikor a „vendég" főrabbi tálitot öltött és Isten áldását kérte Kardos Péterre.

A nagyszabású kiduson a hívek sokasága ajándékok tömegével halmozta el a közel fél százada ott működő lelki vezetőt.

Tudományos ülés Debrecenben

A Debreceni Akadémiai Bizottság (DAB) Geriátriai Munkabizottsága, Pszichológiai Szakbizottsága és a hitközség közös tudományos ülést rendezett. A Geriátriai Munkabizottság megalakulása óta jó kapcsolatot tart fenn az egyházakkal, így a mostani ülés házigazdája a hitközség volt. Az elnökségben foglalt helyet dr. Imre Sándor orvos docens, a Geriátriai Munkabizottság elnöke, professzor emeritus dr. Gergely Judith, a munkabizottság társelnöke, dr. Pék Győző tanszékvezető docens, a Pszichológiai Szakbizottság elnöke, dr. Feuermann László gimnáziumi tanár, a DZSH alelnöke. A konferencia moderátora professzor emeritus dr. Gergely Judith volt. Az előadások részint egészséges idősek vizsgálatával, részint demenciában szenvedők helyzetével foglalkoztak.

Az ülést fogadás követte, amelynek finomságait a hitközség kóser konyhája készítette. A kötetlen beszélgetések további kérdések megvitatására, kapcsolatok bővítésére nyújtottak lehetőséget.

Hogyan nem költöztek a zsidók Angolába?

Száz évvel ezelőtt a cionizmus atyja, Herzl Tivadar (Theodor Herzl) nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy Palesztina adjon helyet a zsidók nemzeti otthonának. Írásaiban egyaránt jó lehetőségnek tartotta például Argentínát, de a nemzetközi politikai viszonyok átalakulása miatt előbb az akkor Egyiptom fennhatósága alá tartozó, a Sínai-félszigeten fekvő el-Áris, majd a kelet-afrikai Uganda mellett kardoskodott. A zsidó nemzeti mozgalmon belül később felvetődött Angola, a líbiai Kirenaika, Mezopotámia, sőt a távoli Ausztrália és Dél-Amerika egyes részei, valamint Oroszország, Ciprus és az Egyesült Államok is. 1912-ben minden készen állt arra, hogy megkezdődjön a zsidóknak a portugál gyarmatra, Angolába történő letelepítése, amikor a cionisták nem várt nehézséggel kerültek szembe: a források hiányával.

Ugandától Angoláig

1902 őszén a magyar származású Herzl Tivadar az álmok kapujában érezhette magát, amikor barátja, a jó politikai kapcsolatokkal rendelkező, elsősorban humoristaként ismert drámaíró, Israel Zangwill közbenjárásának köszönhetően a londoni Whitehall falai között találkozhatott Joseph Chamberlain gyarmatügyi államtitkárral. Herzl a találkozás során végig azt érezte, hogy Chamberlain szimpatizál a cionistáknak a zsidó nemzeti otthon megteremtésére vonatkozó, régóta dédelgetett terveivel.

A két politikus 1903-ban újra összefutott, röviddel azt követően, hogy Chamberlain visszatért a kelet-afrikai brit gyarmatokat érintő körútjáról. „Utazásom során kinéztem magának egy területet" – idézte Herzl feljegyzéseiben beszélgetőpartnere szavait. „És akkor azt mondtam magamnak: ez a föld dr. Herzlé lesz!" Herzl eleinte nem volt elragadtatva a hallottaktól, mégsem utasította viszsza csípőből a miniszter nagylelkű ajánlatát. Bizonyára az is ott motoszkálhatott a fejében, hogy a világ legnagyobb birodalma elismerte az általa vezetett, alig hat éve működő Cionista Világszervezetet mint a zsidó nacionalizmus legfőbb letéteményesét, amelynek egy, a korona védelmét élvező földet ajánlott fel.

Herzl helyettesét bízta meg a tévesen Uganda-tervnek nevezett letelepítési program véglegesítésével. Nyár közepére készen is állt a nagy terv, amely kimondta, hogy a Brit-Kelet-Afrika területén egy, a zsidók számára juttatott autonóm telepet kell létrehozni. A szöveget David Lloyd George brit parlamenti képviselő, a későbbi liberális miniszterelnök öntötte végleges formába. Herzl a hatodik cionista kongresszuson, 1903. augusztus 23-án állt az egybegyűltek elé a régóta várt bejelentéssel, amit a feljegyzések szerint kitörő lelkesedéssel fogadtak a svájci Bázelbe sereglett cionista képviselők. Herzl azonban sietett leszögezni, hogy az afrikai „Új Palesztina" nem veheti át Cion helyét (a Cion szó először Sámuel próféta könyvében jelenik meg mint Jeruzsálem egyik erődítményének a neve; Cion szimbolikusan nemcsak Jeruzsálemet, hanem az egész országot jelenti a zsidók számára), a területet pedig bővíteni kell.

A cionista bizottság először 1904 decemberében hajózott Kelet-Afrikába, amit Herzl már nem ért meg: a befolyásos politikus júniusban szívelégtelenség következtében elhunyt. A kiutazott bizottságnak lesújtó véleménye volt az ott látottakról, különösen a letelepítésre kiszemelt nyugat-kenyai Guas Ngishu-fennsík keltett rossz benyomást. A fennsík enyhe, mérsékelt klímája bár ideális lett volna az európai telepeseknek, azonban a küldöttek úgy találták, hogy a vidék tele van oroszlánokkal és más veszélyes vadállatokkal, nem is beszélve az ott élő maszájokról, akik egyáltalán nem örültek a nagyszámú európai telepes érkezéséről szóló híreknek. Zangwill ugyan a hetedik cionista kongresszuson még egyszer védelmébe vette az Uganda-tervet, a képviselők nagy része azonban hevesen tiltakozott.

A sértett ember benyomását keltő Zangwill kenyértörésre vitte a dolgot, és egy rivális zsidó szervezetet gründolt magának (Jewish Territorial Organization, ITO). Zangwill úgy látta, hogy a nemzetközi zsidó mozgalom egyszerűen semmibe vette Őfelsége kormányának nagylelkű ajánlatát, ő maga pedig elutasította Herzl univerzalista zsidó nacionalizmusát. A politikus arról is meg volt győződve, hogy az oszmánok irányítása alatt álló Palesztina arab népei leküzdhetetlen akadályokat gördítenek a cionisták útjába, s újra kiállt a kelet-afrikai tervek mellett, de felvetette Ausztráliát, Irakot és Mezopotámiát is mint lehetséges helyszíneket a zsidó haza megteremtésére.

Zangwill fáradhatatlan agitációja termékeny talajra hullt a territorialisták körében. John Norton-Griffiths például egyenesen rajongott az ötletért. A búr háborús veterán, mérnök végzettségű Norton-Griffiths imperialista tervéhez gyűjtött muníciót, amelynek első lépése egy, a kontinens nagy részét lefedő vasútépítési projekt megvalósítása lett volna. Norton-Griffiths arról próbálta meggyőzni az ITO képviselőit, hogy a zsidók letelepítésének legalkalmasabb helyszíne a nyugat-afrikai portugál gyarmat, Angola. Zangwill igyekezett hűteni a kedélyeket, mondván, a gyarmaton élő négymillió fekete nem fogadná szívesen a terület újbóli kolonizálását.

Portugál igen, zsidó nem

Mikor már úgy látszott, a tárgyalásokat nem sikerül kimozdítani a holtpontról, a portugál mezőgazdasági minisztérium nevében egy oroszországi zsidó, bizonyos Wolf Terló levelet írt az ITO-nak. Terló ebben azzal kecsegtette a nemzetközi zsidó szervezetet, hogy az Angolában letelepedők 500 hektár adómentes földet kapnak, amire állítólag a baloldali portugál képviselők és miniszterek a szavukat adták. Néhány levélváltás után az ITO delegációt küldött Lisszabonba egy orosz jogász, a Leninnel és Gorkijjal is jó kapcsolatokat ápoló Jacob Teitel vezetésével. Terló és Alfredo Bensaúde, az Instituto Superior Técnico alapító igazgatója végül sikerrel vette rá a portugál törvényhozókat a zsidók nemzeti otthonának támogatására. A terv részletei mosolyt csaltak Teitel arcára: „Boldog lennék, ha életem utolsó éveit ennek az ügynek szentelhetném" – válaszolta újságírói kérdésekre, hozzátéve, hogy az elképzelés szerint akár öt-hatezer zsidó is letelepedhet Angola Benguela tartományának magasan fekvő részein.

A csillaghoz csak egy ágat kellett volna hozáadni...

Az 1912. június 20-án megszövegezett, 159. számú törvény a zsidóknak juttatandó koncessziós jogokat sorolta fel. A törvénycikkely világosan jelezte, hogy a zsidó bevándorlástól Portugália az Angola feletti gyarmati hatalmának megerősítését várja, ellensúlyozva ezzel az ibériai ország kolóniáit felosztó titkos német–angol egyezmény homályos pontjait. A törvény egyik kezével adott, a másikkal viszont elvett volna: kimondta, hogy egyetlen „jótékony szervezetnek" – mint például az ITO – sem lehet „vallási karaktere", s a portugál marad a kizárólagos nyelv az oktatásban.

Zangwill és az ITO delegáltjai Bécsben tárgyalták meg a portugál javaslat számukra vállalhatatlan pontjait. Hosszas tanácskozás után a képviselők arra a következtetésre jutottak, hogy a Lisszabon által felajánlott terv megakadályozná az autonóm zsidó telep létrehozását, ezért elutasították azt, fenntartva azonban a lehetőséget, hogy újra tárgyalóasztalhoz ülnek. Zangwill korának legismertebb tudós-felfedezőjét, a Royal Society köztiszteletben álló geológusát, John Walter Gregoryt kérte fel a Benguela-fennsíkra vezetett expedíció élére. Gregory neve, bár nem volt zsidó, szorosan összefonódott az ITO-val, ráadásul felesége és Zangwill házastársa, a híres szüfrazsett, Edith Ayrton unokatestvérek voltak.

A Foreign Office nem akarta belekeverni a londoni kormányt a portugál gyarmati ügyekbe, de a helyzetet tovább bonyolította, hogy a brit külügy vitába keveredett a Brit Rabszolgaellenes Társasággal, amely a portugál gyarmatokon uralkodó embertelen munkakörülményekre hívta fel a figyelmet. Zangwill tudta, hogy Lisszabon rabszolgákat dolgoztat gyarmatain, de reményét fejezte ki, hogy a zsidók érkezésével sikerül megváltoztatni a gyakorlatot.

Gregory és útitársa, Charles J. Martin 1912. augusztus 22-én indultak el Angola belsejébe. Öt héten át utaztak 32 fős karaván jukkal vonaton, szekéren és gyalog. Gregory feljegyzéseiben leírja, hogy a területen bőségesen terem banán, narancs és kávé, nem beszélve az Európában is ismert zöldségekről, továbbá elegendő fa áll rendelkezésre az építkezésekhez és a tüzelőanyagokhoz, a fennsíkon pedig gyakorlatilag ismeretlenek a trópusi betegségek, „így ott az európaiak egészséges és megfelelő életet élhetnek".

Gregory feljegyzése a gyarmatosításra kiszemelt terület pontos határvonalait nem tartalmazta. Nem úgy az a bizalmas, a Nagy-Britanniába való visszaút során Zangwillnek címzett levél, amelyben a tudós részletesen szól terveiről: eszerint mintegy ötezer négyzetkilométernyi területet hasítanának ki, benne Bailundo városával, illetve a Huambótól északnyugatra található Cutato-folyó völgyével. Zangwill 1912. október 22-én találkozott a Southamptonba érkező Gregoryval és Martinnal. Látva azt, hogy a terv könnyedén kivitelezhető, azonnal táviratozott Leopold de Rothschildnak, akitől azt kérte, hogy támogassa anyagilag az Angolai Fejlesztési Társaság megalapítását. Zangwill – érzékelve a kontinens felett gyűlő viharfellegeket – azzal kampányolt, hogy a zsidó otthon megteremtése Európának is békét hozna, Rothschild azonban nem volt elájulva az ötlettől.

Bensaúde, Zangwill és Gregory nem adták fel: 1913. június 29-én újra megcsillant a remény, amikor a portugál szenátus ismét napirendre vette a kérdést. A fejlesztési társaság felállításához szükséges várva várt források azonban nem érkeztek meg, ezzel Herzl évtizedes álma egyre messzebbre került. A 159. számú törvény végszavazására végül nem került sor, Zangwill pedig kezdte elveszíteni a lába alól a talajt, minekutána egyre több támogatója fordított neki hátat. „Úgy látszik, a zsidók továbbra is azt szeretnék, ha nem lenne földjük és hatalmuk" – írta csalódottan a politikus, aki még megélte a zsidó haza megteremtésére tett Balfour-nyilatkozat elfogadását.

(Múlt-kor történelmi portál)

A Salom Klub programja

Június 6-án 16 órától a Bálint Ház Nagytermében ingyenes zenei előadás: Operettől az operáig! Közreműködik Benedekffy Katalin ének, Neumark Zoltán zongorakíséret és egyben narrátor is.

Június 14-én, kedden, 11 órától a **„SalomKlubRádió ÉLŐBEN"** programunk 6. fejezetében a PaDöDö két tagjával, Falusi Mariann-nal és Láng Györgyivel Borgula András beszélget. A belépés ingyenes.

Június 23-án, csütörtökön, 15:30-tól a Salom Klubban Kertész János kineziológus tart előadást, témája: Túlsúly, étkezési zavarok.

Minden kedden 10-től 13-ig forog az **„ÉSZKERÉK"** társasjátékklub Gündert Anikó és Repper Rita közreműködésével, valamint érdekes játékokkal. A részvétel ingyenes.

Szintén keddi napokon, 15–16-ig **ZUMBA GOLD** – senior zumbatanfolyam Novák Marcsi vezetésével. Salom Klub kártyával ingyenes.

CSILLAGTÚRA ALBÁNIÁBAN, 2016. szeptember 1–8-ig. 8 nap/7 éjszaka.

Elhelyezés, ellátás: helyi 4*-os tengerparti szállodában, kétágyas szobákban, teljes ellátás (reggeli, könnyű ebéd, vacsora). Egyágyas felár: 165 euró. Utazás: Budapest–Korfu–Budapest útvonalon menetrend szerinti RYANAIR járattal, Korfuról szárnyashajóval Sarandéba.

Sarande, az úti cél

Költségek: a repülőjegy ára, 75 000 Ft, melyet a jelentkezéskor kell fizetni, legkésőbb 2016. június 9-ig, valamint a részvételi díj: 580 euró.

A részvételi díj tartalmazza a fent leírt útvonalra a repülőjegy árát turistaosztályon, a szárnyashajó költségét Korfu–Sarande és vissza irányban. Az utazás során légkondicionált luxusautóbusszal történnek a transzferek. 7 éjszaka szállás kétágyas szobákban, teljes ellátás, a feltüntetett programok belépőkkel, magyarul beszélő idegenvezetővel, Budapestről utazó csoportkísérővel.

Részletes programot kérhet e-mailben: repper.rita@balinthaz.hu Csoporttalálkozó időpontja: 2016. augusztus 9., kedd, 16 óra, helyszíne: Bálint Ház, Salom Klub. A találkozó alkalmával jelen lesz az utazási iroda képviselője, és minden kérdést fel lehet tenni az utazással kapcsolatban, valamint mindenki megkapja az utastájékoztatót és a szerződést.

Amennyiben valaki egyedül jelentkezik, de szívesen elfogad szobatársat a kétágyas elhelyezés miatt, azt kérjük jelentkezéskor közölni!

Jom háácmáut a Vígszínházban

Az Izraellel ápolt barátság stabil pontja a magyar külpolitikának, és a magyar kormány mindent megtesz, hogy megőrizze és fejlesszse a magyar és az izraeli népet összekötő barátságot – mondta Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter Budapesten.

Az izraeli nagykövetség a zsidó állam függetlenségének 68. évfordulója alkalmából rendezett ünnepséget a Vígszínházban.

Az eseményen *Szijjártó Péter* köszöntőjében kiemelte: a két ország együttműködése rohamosan fejlődik minden területen, és nincs nyitott kérdés a kétoldalú kapcsolatokban. Úgy fogalmazott, ha van olyan ország, amely megérti, hogy egy nemzetnek a legfontosabb a szabadság és a függetlenség, az Magyarország, a szabadságszerető emberek hazája.

A külügyminiszter közölte: Magyarország és a magyarok mindig büszkék voltak arra, hogy Izrael és az izraeli nép barátai lehetnek, továbbá büszkék a társadalom zsidó tagjaira is, akik sokat tettek Magyarországért. Úgy látja, Magyarország a legjobb példa arra, hogy a különböző kultúrák együtt élve milyen értékeket hozhatnak létre.

Magyarországon a közösségek nem egymás mellett, hanem együtt élnek – mutatott rá. Hozzátette: Magyarország büszke arra, hogy itt van a legvirágzóbb zsidó közösség a közép-európai régióban.

Megjegyezte: a két országot összeköti az itteni zsidó közösség és az Izraelben élő magyarság.

Öröm: 68 éves Izrael. Szomorúság: Távozik Izrael eddigi legaktívabb nagykövete

Szijjártó Péter arra is kitért: Izrael mindig számíthat arra, hogy Magyarország a kiegyensúlyozott megközelítést támogatja a Közel-Kelettel kapcsolatban.

Ezt követően *Ilan Mor* lépett a mikrofonhoz.

Mindenkit szeretettel köszöntök, szívből örülök annak, hogy együtt ünnepeljük Izrael Állam függetlenségének 68. évfordulóját!

Feleségemmel együtt és Izrael Állam Nagykövetségének minden munkatársa nevében szeretném üdvözölni mindannyiukat abból az alkalomból, hogy együtt ünnepelhetjük Izrael függetlenségének 68. évfordulóját. Ez az ünnep egyben arra is alkalmat nyújt, hogy búcsút vegyek Önöktől.

Izrael függetlenségének napja mindig alkalom az ünneplésre, hiszen államunk története egy három és fél évezredes kötelékről szól, amely egy vidéket, egy nyelvet, egy népet és egy eszmét egyesít. Ma is sokan csodálják világszerte azt a tényt, hogy kétezer évnyi száműzetés, valamint hetven évvel a halál völgyének megjárása után visszatértünk történelmi őshazánkba, ahol újra megalapoztuk államunk szuverenitását, azóta pedig az élet, a sokszínű fejlődés és a kreativitás tisztelőiként biztosítunk egyenlő jogokat minden állampolgárnak. A mai estén, amikor is az Izrael Állam által jelképezett sokszínűségre és egyenlőségre gondolunk, egyúttal megemlékezünk a zsidóságot a cigánysággal összekötő fájdalmas kapocsról is, amely mind Magyarországon, mind Európa más vidékein összeköt. A cigány kultúra gazdag hagyománya előtti tisztelgésként a világhírű 100 Tagú Cigányzenekart kértem fel a mai alkalomra.

Izrael napjainkban a modernizáció fénysugara és úttörője minden téren, az innovációtól a tudományon, az orvosláson, a technológián át a genetikáig. Csakúgy, mint a mezőgazdaság, az oktatás, a kultúra területén. Bár erőszakos szomszédaink újra és újra életünkre törnek, és létünket olyan veszélyek fenyegetik, amelyekhez foghatóakkal más országoknak nem kell szembenézniük, mi mégis kitartunk amellett, hogy hazánkat felvirágoztassuk, közben békejobbot nyújtva a mellettünk élőknek.

Izraelt és Magyarországot nagy jelentőségű történelmi kapcsolatok és közös érdekek kötik össze. Országainkkal közösen európai értékekre, egyetértésre, barátságra alapuló jövő építésére törekszünk. Magyarországon van Európa harmadik legnagyobb zsidó közössége, akik sajátos módon erősítik kétoldalú kapcsolatainkat, éppúgy, ahogy azt a magyarul beszélő izraeliek is teszik. Mindkét közösség szilárd hidat képez a két ország és a két nép között.

Ilan Mor és Szijjártó Péter *MTI Fotó: Koszticsák Szilárd*

Izrael nagyra becsüli Magyarországnak a nemzetközi fórumokon nyújtott támogatását, különös tekintettel az Európai Unióra. Magyarország folyamatosan arról tesz tanúbizonyságot, hogy megérti Izrael biztonsági szükségleteit, s minden esetben támogatja Izrael Állam biztonságos, elismert határok közötti létezését. Mivel a Közel-Keleten és Európában is szembe kell nézni az iszlamista terrorizmussal, a két ország előtt ezen a téren is fontos együttműködési lehetőségek állnak. Ezeket meg kell ragadni! A jövő generációinak mind Izraelben, mind pedig Magyarországon folytatniuk kell az országaink, nemzeteink közti kiváló kapcsolatok ápolását, fejlesztését.

Megtiszteltetés volt számomra, hogy az elmúlt öt évben én lehettem Izrael Állam magyarországi nagykövete. Büszkén mondhatom, hogy ezen időszak alatt országaink tovább bővítették és még jobban elmélyítették baráti kapcsolatukat, együttműködésüket a politika, a gazdaság, a kultúra, az igazságügy területén, miközben együtt dolgoztak a jogállamiság fejlesztése, a tanárképzés, a felsőoktatás, valamint a harmadik országoknak nyújtott segítségnyújtás terén.

Nagy örömömre alkalmam volt bejárni Magyarország sok-sok táját, találkoztam fiatal és idős magyarokkal, diákokkal, dolgozókkal, különböző vallások híveivel, sokféle szakma gyakorlóival. Megismerhettem élettörténetüket, álmaikat, vágyaikat, miközben bemutathattam nekik a modern Izrael Állam valós történetét. Magyarországon töltött szolgálatom alatt a fontos küldetést a legjobb tudásom szerint odaadással és élvezettel teljesítettem. Mindezt a magam módján tettem, a saját utamat jártam.

Engedjék meg, hogy köszönetet mondjak a barátságokért és azért a támogatásért, amelyet országomnak, népemnek és személyemnek is nyújtottak az elmúlt öt évben. Most pedig feleségemmel együtt búcsúzom Önöktől. Eljött a búcsú ideje.

Idén nyáron hazatérünk családunkhoz, és magunkkal visszük azokat a csodálatos emlékeket, amelyek Magyarországra és az itt szerzett barátokra emlékeztetnek minket, ám a leküzdött nehézségeket sem feledjük. Hiányozni fognak, ahogy Magyarország is.

Önöknek, szeretteiknek és egész Magyarországnak kívánok jó egészséget és boldog jövőt! Éljen soká Izrael és Magyarország, Magyarország és Izrael barátsága!

A köszöntőket követően a 100 Tagú Cigányzenekar adott nagy sikerű koncertet különböző zeneszerzők műveiből. Az eseményen több politikus, a diplomáciai testület képviselői és magyarországi zsidó közéleti személyiségek, köztük a Mazsihisz elnöke, *Heisler András* vettek részt.

(MTI, Breuerpress)

A pogromok elől menekült Amerikába a Hegedűs a háztetőn írója

Száz éve, 1916. május 13-án hunyt el New Yorkban Sólem Áléchem jiddis író, akinek Tóbiás, a tejesember című munkájából készült a Hegedűs a háztetőn című musical – írja az MTI. Sikerének egyik fontos összetevője volt, hogy belülről ismerte az ábrázolt világot, hősei azt a nyelvet beszélték, amelyet az író környezetében élők, és szeretettel, megértéssel, nem kevés humorral, bölcs iróniával szólt sorsukról, tragédiáikról és örömeikről.

Az ukrajnai Perejaszlavlban született 1859. március 2-án Szolomon Naumovics Rabinovics néven, tehetős, de fokozatosan elszegényedő családban. A chéder elvégzése után a helyi orosz gimnáziumban folytatta tanulmányait, ekkor jelent meg első cikke a Ha-Cefira című zsidó hetilapban. A középiskola után rövid ideig házitanító volt, 1880 és 1883 között Lubniban rabbiként működött. Eleinte héber és orosz nyelven írt, de 1883-tól, amikor első jiddis novellája, a Cvej stejner (Két kő) megjelent, haláláig csak ezen a nyelven alkotott. A novella a szentpétervári Dosz Jidise Folkszblat című zsidó hetilapban látott napvilágot, itteni második publikációja után kezdte a Sólem Áléchem írói nevet használni (melynek jelentése jiddis nyelven „béke veled”).

1883-ban – apja határozott tiltása ellenére – feleségül vette régi szerelmét, a gazdag családból származó Olga Lojevet, akitől hat gyermeke született. 1885-ben, apósa halála után tekintélyes vagyont örököltek, amelyből 1888-ban elkezdte a Di Jidise Folkszbibliotek (Zsidó Népkönyvtár) antológiasorozat kiadását. Ebben a sorozatban több novellája és két regénye, a Zender-Blank un zajn Gezindl (Zender-Blank és az ő háza népe) és a Sztempenyu című is megjelent. A sorozat sok kiadással, de kevés bevétellel járt, részben emiatt, részben más sikertelen üzleti vállalkozásai miatt tekintélyes vagyona lassan elfogyott.

1890-ben Párizsba utazott, és egy év múlva tért vissza Kijevbe. Üzleti terveiről végleg letett, s mivel addig megjelent írásai népszerűek és sikeresek voltak, az irodalomnak szentelte magát. 1892 és 1895 között készültek el A kisemberek városa és a Menáhem-Mendl novellaciklus darabjai, valamint a Tóbiás, a tejesember, ez utóbbi szolgált a Hegedűs a háztetőn című musical alapjául. Termékeny és elismert író lett, rendszeresen publikált szentpétervári és varsói lapokban. Regényeket, novellákat és színműveket is írt, de gyermekeknek, kamaszoknak is alkotott. Sikerének egyik fontos összetevője volt, hogy belülről ismerte az ábrázolt világot, hősei azt a nyelvet beszélték, amelyet az író környezetében élők, és szeretettel, megértéssel, nem kevés humorral, bölcs iróniával írt sorsukról, tragédiáikról és örömeikről.

Sólem Áléchem

Az Oroszországon 1905-ben végigsöprő pogromok elől elmenekült, családjával New Yorkba utazott. 1907-ben tért vissza Európába, a következő évben egy oroszországi felolvasókörút során rosszul lett, az orvosok tuberkulózist diagnosztizáltak. Több hónapos kezeléssorozat kezdődött, melynek során Olaszországba is eljutott. Családját – lévén egyedüli kenyérkereső – a baráti és rajongói adományok tartották el. Lábadozása idején is folytatta az írást, 1909 és 1911 között készült el két, máig is népszerű műve, az anekdotikus elbeszélésekből álló A Motl gyerek és szerelmi témájú lírai regénye, az Énekek éneke. 1914-ben feleségével és négy gyermekével visszatért Amerikába, és New Yorkban telepedett le. Egyik fiánál szintén tuberkulózist állapítottak meg, és hiába kezelték Svájcban, 1915-ben meghalt. Fia halálhírére depresszióba esett, tuberkulózisa és cukorbetegsége tovább romlott, és 1916. május 13-án ő is meghalt. Temetésén százezer ember vett részt.

Noha írásait ma is sokan olvassák világszerte, a legtöbb ember a műveiből készült Hegedűs a háztetőn című musicalre gondol neve hallatán. A Jerry Bock zenéjével készült darabot elsőként 1964 szeptemberében állították színpadra a Broadwayn, 1971-ben Norman Jewison látványos filmet rendezett belőle Topol főszereplésével, majd 2004-ben a Broadwayn ismét felújították a darabot. A musicalt Magyarországon is több színház mutatta be, G. Dénes György és Reményi Gyenes István fordításában. Tevjét olyan kiválóságok játszották, mint Bessenyei Ferenc, Huszti Péter, Dunai Tamás és Gregor József, s a Vígszínház jelenleg is műsoron tartja Hegedűs D. Géza főszereplésével. 2005-ben a Zsidó Nyári Fesztivál keretében jiddisül állították színpadra a Marienbad című darabot, amely az azonos című levélregényből készült. Sólem Áléchemnek szobra áll Kijevben, Moszkvában és az izraeli Natanjában. Az ukrán fővárosban életét és munkásságát bemutató múzeum is működik.

Kardos Péter főrabbit ünnepelték 80. születésnapján

Kardos Péter főrabbinak, az Új Élet főszerkesztőjének nyolcvanadik születésnapját ünnepeltük a Mazsihisz székházának Síp utcai Dísztermében.

Az eseményen beszédet mondott *Ács Tamás,* a BZSH elnöke; *Bagdy Gábor* főpolgármester-helyettes; *Ilan Mor,* Izrael Állam magyarországi nagykövete; *Kiss Henriett,* a Mazsihisz alelnöke, *Karácsony Gergely,* Zugló polgármestere és *Frölich Róbert* országos főrabbi.

Kíváncsiság. Ezt nem a főszerkesztő szerkesztette

A megható alkalomra *Kardos Péter* főrabbit és főszerkesztőt (egy titokban előkészített) Új Élet-különszámmal leptük meg, az alábbiakban ebből a számból közöljük Frölich Róbert országos főrabbi, Heisler András Mazsihisz-elnök és *Kunos Péter* ügyvezető igazgató köszöntőjét.

Frölich Róbert: Kardos Péter 80

Hihetetlen. Kardos Péter zuglói főrabbi, az Új Élet szerkesztője nyolcvanesztendős.

Itt csak valami tévedés lehet. Ha a fizikumát tekintjük, egy élete delén (na jó, kora délutánján) járó férfit látunk, telve energiával, szálegyenes tartással. A Síp utca folyosóján igen nehéz lépést tartani vele, olyan fürgén jár-kel a szobák között, hogy fiataloknak is becsületére válik a neki cseppet sem megerőltető sebesség (persze lehet, hogy a szobája rejtekében pihegve, foteljébe roskadva megtörli izzadó homlokát, de erre meg azt kell mondjuk: ügyes!).

Frölich Róbert országos főrabbi Isten áldását kéri az ünnepeltre

Ne a kancsót nézd, hanem azt, hogy mi van benne, írja a Misna Ávot traktátusa. Miután kielemeztük a külsőt, lássuk, mi van belül.

A főrabbi a szellem embere. E téren még nagyobb a kontraszt a papíron álló szám és a valós tények között. Nem elég, hogy rabbinikus működése egyik legfontosabb terepén, a szónoklatok során mindig friss, frappáns és magas színvonalú beszédeket tart. Nem elég, hogy az újság hasábjain tűéles pontossággal látja át a megírandó és érdeklődésre számot tartó zsidó/nemzsidó közéleti problémákat, visszásságokat. Az viszont még sok is, hogy egy beszélgetés keretein belül a híres kardosi faarccal olyan szellemes riposztokat, poénokat mond, hogy először még komolyan is veszi a viccet a szerencsétlen hallgató.

Kardos Péter erről híres. A humoráról. A humorról, mely az élet legnagyobb adományai közé tartozik. Az örömöt megsokszorozza, a bánatot enyhíteni képes, s bölcsesség nélkül olcsó szellemeskedéssé alacsonyodik le. A rabbi hivatásához pedig ez szükségeltetik: embereket boldoggá tenni, olykor fájdalmukat enyhíteni, s mindezt bölcsen, időtállóan. Kardos humora többször másokat, olykor önmagát segítette és segíti át nehéz élethelyzeteken.

Végezetül egy személyes emlék: Néhány évtizeddel ezelőtt (valójában csak néhány hét, de öregítjük magunkat) együtt nyaraltunk Balatonfüreden. Kardoséknak volt egy teknősük, melyet nem tudtak otthon hagyni, hát lehozták magukkal. Péter – a teknős hátára – rabbihoz méltó előrelátással – egy nagy, narancssárga foltot ragasztott, hogy mikor sétáltatja a kertben, szemmel tudja követni. Egy reggel, kilépve a kertbe, a következő látvány tárult elénk: Kardos főrabbi úr négykézláb mászkál a kertben, heveny sziszegéssel adózva a gyep között rejtőző szúrósabb növények szívósságának.

Anyám elámulva nézte egy ideig, majd megkérdezte: Péter, mit csinálsz? A válasz tömör és velős volt: Keresem a levest!

Kunos Péter: A kulisszák mögött

Amikor nemrégiben kézbe vettem Kardos Péter Síp utcai kevert című kötetét, az olvasás élményén túl meglepetést is okozott. A hitközségi életet belülről bemutató résznél úgy éreztem magam – aki ezt közelebbről csak néhány éve látom –, mint amikor valaki, aki egy életen át színházrajongó, betekintést nyerhet a kulisszák mögé, az öltözőkbe, a díszlettárba, de még a mindent megszépítő sminkszobába is. Kardos Péter könyve azért is élvezetes, mert sajátos humora átszövi a kívülállók számára néha misztikusnak és kiismerhetetlennek tűnő zsidó világi vezetés udvari titkait. A könyv második részében jelesebb beszédeinek gyűjteménye olvasható, és erről zsidó emberként csak annyit mondhatok, hogy a főrabbinak mind hatalmas lexikális tudása, mind személyes kisugárzása – amely minden beszédén érződik – lehetővé teszi számára a legnagyobb retorikai adottságot: hárfázni tud a lelkeken.

Kardos Péter most 80 éves. Életéről elmondható, hogy nemcsak vallásos zsidóként élt, de mindig a zsidóságért való elkötelezettség vezérelte. Szinte 70 éve szolgálja vallásunkat: 10 évesen a Rumbach utcai zsinagóga kórusában énekelt szoprán szólamot, majd a természet rendje szerint Isten áldásaként megmaradt énekhangját felhasználva, tökéletes kántorrá vált. E tisztséget több peremkerületi zsinagógában gyakorolta, majd 1971-es rabbivá avatását követően ugyane helyeken rabbiként szolgált. Majd' 45 éve a zuglói körzet főrabbija, ahol nemcsak spirituális vezetője közösségének, de minden hívét névről ismerő atyai barátja is. Szirénhangok többször tettek neki ajánlatot egy nagyobb körzet átvételére, de erre mindig nemet mondott.

Rendkívüli elismerés illeti őt újságírói, lapszerkesztői munkásságáért is. Több mint négy évtizede publikál az Új Életben, és 25 éve főszerkesztőként jegyzi a lapot. Úgy tudom, napjainkban a legrégebbi az ilyen pozíciót betöltők között.

Kerek évfordulós születésnapja alkalmából a Mazsihisz és a BZSH vezetése nevében kívánok neki a maihoz hasonló szellemi és fizikai frissességet és erőt. Kívánom, hogy beteljesedjen rajta az ősi zsidó születésnapi jókívánság: a mózesi kor végéig, vagyis 120 évig esküjéhez híven „tanítson és döntsön", amire diplomája jogosítja.

Heisler András: A bika jegyében

„1936. május 11-én születtem Budapesten, a »bika jegyében«. Ez időnként kiérezhető cikkeimből, prédikációimból egyaránt" – írja magáról Kardos Péter élete első s állítása szerint utolsó könyvének hátlapján. Bár tudjuk, rabbi, mégis jól kalkulál – a ritka bélyegnek is nagyobb az értéke. Egykönyves szerzőnek lenni rang... gondoljanak bele, e különleges lapszám olvasói között bizonyára többségében vagyunk, akinek egy könyve sem jelent még meg soha.

Igen, a hátlapnál kezdtem olvasni a munkát, mint afféle sportszerető, újságolvasó ember. Az állt ott tehát, hogy Kardos a bika jegyében született, s ez a „bika jegyében" nem hagyott nyugodni. Utánanéztem. A bika az Ószövetségben mindig áldozati állat volt, az Úr parancsa szerint hibátlannak kellett lennie. S aki a Síp utcában lehúz majd' fél évszázadot, az tényleg valódi áldozat – még akkor is, ha nem egészen hibátlan. Vajon hány ilyen áldozat járt közöttünk: Schweitzer, Domán, Deutsch? Kettő, három, négy vagy akár több is – egyáltalán maradt még annyi, mint a salamoni templom bronzmedencéjét tartó, négy égtáj felé néző tizenkét bika? Mert elmentek mind, elfogytak, s egy-egy bölcs tanításuk vagy szelíd mosolyuk emléke maradt csupán.

Kiss Henriett Mazsihisz-alelnök zuglói rabbija vállán, mellette a rebbecen

Síp utcai kevert – olvastam a könyv címét, és elgondolkodtam: vajon velem szórakozik ez a Kardos? Mert én pontosan tudom, ki, és a bőrömön érzem, mit kevert. Értékrendet biztosan.

Egyszer felhívott a szerző, valamit kérdezett, majd a válaszomat követő hosszú csendet annyival törte meg döbbenten: „Andriskám, azt tudod, hogy ilyen még soha nem volt..." S érzem szavaiból, hogy ez neki is fáj. Fájdalmát keserű derűvel, vállalható cinizmussal, igazi humorral viseli. Vagy lehet, hogy éppen azzal álcázza.

Egyetlen könyve cikkek és prédikációk gyűjteménye. Kortörténet, korrajz – ahogy a cikkeket záró fejezet mondja: A rendszertől a váltásig.

Amelyik cikkre vagy beszédre ráismertem – mert azért néhány évtizede már én is követem a Síp utcai keringőt –, azt kedvvel olvastam tovább, mint mikor rég nem látott barátattal hoz össze a sors, s újraéljük vele közös élményeinket. Aztán amelyik cikk számomra újnak bizonyult, ott a mindig izgalmas tartalmon túl állandóan a helyzetet próbáltam – mint lelkes olvasó – magam elé képzelni. Milyen lehetett a nagykapornaki zsidó temetőben elmondott beszéd közben a sírokat rendbe tevő cigányok figyelme, mekkora szemekkel meredhettek egy kipás, de szakáll nélküli zsidó papra, aki hol beszél, hol énekel, majd beszéde végén lovári nyelven köszönti őket.

Talán egy esztendeje aztán együtt voltunk Magyarország miniszterelnökénél. A világi vezetés mellé úgy gondoltam, kell egy vallási vezető is – s mivel az emlékezetpolitikai kérdések éppen napirenden voltak, gondoltam, legyen rabbi, legyen holokauszttúlélő, és legyen kiváló intelligenciájú ember, hát őt választottam. Meglepett. Nem csak engem, a miniszterelnököt is. Olyan tapintattal, de oly mértékű határozottsággal tette helyre a zsidó-magyar, magyarországi zsidó, mózeshitű magyar, magyar–magyar zsidó szemantikai és definíciós problematikáját, hogy később az egész tárgyalásunkat az ő szavai keretezték. Van neki karizmája, ezért lehet őt kedvelni, és pontosan ezért sokaknak nehéz őt szeretni. Én az előbbiek közé tartozom! Isten éltesse Kardos főrabbit bis hundert und zwanzig.

Köszönet mindenkinek, aki tervezte, szervezte, csinálta

Nagy Ákos felvételei

Ilan Mor: kettős születésnap van ma. Izraelé és Kardos Péteré

Köszönet

A 80. születésnapomra a Mazsihisz-BZSH olyan ünneplésben részesített, amilyenben még soha életemben nem volt részem. És mindaz, ami ennek folyománya: jókívánságok és a szeretet jeleinek megannyi megnyilvánulása.

Külön szólnék a rendhagyó Új Életről. A Nagy Ákos ötletét megvalósító Vári György, az ünnepség előkészítésében jeleskedő Répás Péter és Deák Andrea, a háttérből munkálkodó Dési Tamás olyan meglepetéssel szolgáltak, amilyenre álmomban sem gondoltam.

Na ja. Könnyű egy ilyen szép témát tupírozgatni – mondhatnám a gyakran emlegetett „kardosi humorral". De nem! Inkább szép volt, fiúk (meg lány)!

Komolyra fordítva a szót: az országos főrabbi reám kért áldása sugározzon Reátok is!

Kardos Péter főrabbi

IZRAELI SZÍNES

1249 száz év feletti nő él Izraelben

Az izraeliek – különösen a nők – sokáig élnek; 1249 asszony múlt el 100 éves Izraelben a statisztikai hivatal pár hete közzétett adatai szerint, viszont csak 614 férfi. Tavaly 295-en ünnepelték közülük a századik születésnapjukat.

A nők átlagosan 84,1, a férfiak 80,3 évig élnek Izraelben; ez a nők esetében a tizedik, a férfiakéban a negyedik legjobb mutató a világon.

Ugyanakkor az is igaz, hogy a jövedelmi különbségek Izraelben is jelen vannak a férfiak és a nők között, ez a probléma továbbra is megoldásra vár. Az is látszik, hogy az arab lakosság – így az arab nők – várható élettartama alacsonyabb a zsidó izraeliekénél: az arab férfiak átlagban 3,8 évvel élnek kevesebbet zsidó társaiknál, a nők 3,1 évvel – közölte az *Actualité Juive*.

A véltnél régebbi bibliai szövegek

A holt-tengeri tekercsek, a Biblia legrégebbi kézzel írott szövege

Izraeli matematikusok és régészek azt állítják, bizonyítékot találtak arra, hogy egyes bibliai szövegek idősebbek, mint ahogyan a tudósok korábban gondolták – adta hírül az MTI.

A kutatók kézíráselemzést végeztek, ahhoz hasonlóan, ahogy a bankok és a titkosszolgálatok ellenőrzik az aláírásokat. A tel-avivi egyetem tudóscsoportja megállapította, hogy az ősi héber írások, amelyekről korábban úgy gondolták, hogy i. e. 600 táján születtek, legalább hat különböző személytől származnak. Bár ezek a szövegek nem a Bibliából származnak, felfedezésük arra utal, hogy az ősi Júdában akkoriban elterjedt volt az írásbeliség, ami segíthetett a bibliai munkák megalkotásában.

A tanulmány a Proceedings of the National Academy of Sciences amerikai folyóiratban jelent meg. Az írás ahhoz a régóta gyűrűző vitához szolgált adalékkal, amely arról szól, hogy vajon Jeruzsálem i. e. 586-os lerombolása és lakóinak Babilonba menekülése idején kezdték-e el megalkotni az első bibliai szövegeket.

Az utóbbi évek kutatásai szerint a bibliai szövegek egy csoportja – Józsué könyvétől a Királyok második könyvéig – az ostrom után született: a szövegeket a Babilonba menekülés inspirálta, amikor az alkotók a múltjukról kezdtek gondolkodni, és pergamenre jegyezték le a történelmüket.

A kutatásban részt vevő *Israel Finkelstein* izraeli archeológus azonban elmondta: hosszú ideje úgy véli, hogy azok a szövegek az i. e. 7. század végén keletkeztek Jeruzsálemben, az ostrom előtt, és szerinte a most publikált tanulmány is ezt az elméletet támasztja alá. „Első alkalommal van valami tapasztalati bizonyíték a kezünkben” – hangsúlyozta.

Az alkalmazott matematikával foglalkozó doktoranduszokból, matematikaprofesszorokból, régészekből és orvosokból álló kutatócsoport 16 darab, a dél-izraeli ősi katonai erőd, Arad régészeti helyszínén talált cserépdarabokon szereplő, tintával írott szöveget vizsgált meg. Az idők során részben lekopott szövegrészleteket színképelemzéssel rekonstruálták, majd számítógépes algoritmussal elemezték őket, hogy felfedezzék a kézírásbeli eléréseket.

Az írások nem bibliai szövegek, a katonai mozgásokról, az ellátás költségeiről szólnak, ami azt jelzi, hogy a katonai vezetőktől az erőd helyettes szállásmesteréig sokan tudtak írni. A tanulmány szerzői úgy gondolják, az írásbeliség elterjedtségére utal az is, hogy a feljegyzések nem „szakmai szövegek”, továbbá az erőd is egy félreeső vidéken állt.

Az írásbeliség magas színvonala alátámasztja az elképzelést, hogy néhány bibliai szöveg már abban az időben megszülethetett. A holt-tengeri tekercsekről, bizonyos bibliai szövegek legrégebbi ismert gyűjteményéről úgy gondolják, hogy évszázadokkal későbbről származik.

Majdnem sörrel csinálunk kidust

Egy kicsiny jeruzsálemi sörfőzdében a Tel-avivi Egyetemtől kapott gabonából előállították a Jézus korában fogyasztott sört, majd megállapították, hogy a különleges ízű és illatú ital eladhatatlan lenne a piacon, és megértették, miért a bor és nem a sör lett a zsidóság szakrális itala – számolt be az MTI.

Az ókori sör újraélesztésének gondolata akkor fogant meg az ötféle helyi sörkülönlegességet gyártó jeruzsálemi Herzl sörfőzde két fiatal tulajdonosának fejében, amikor néhány hónapja egy újságcikkben arról olvastak, hogy a Tel-avivi Egyetem kutatói az izraeli Ros Pina nevű falu melletti földeken talált ősi gabonafajta segítségével elkészítették az évezredekkel ezelőtti „ősgabona” genetikai térképét, és birtokukban vannak a korabelihez hasonlatos gabonaszemek.

Az egyetem kutatói átadtak öt kiló ősgabonát a kísérlethez, amiből a sörfőzdében húsz liter sört sikerült előállítani. A sörfőzde tulajdonosai barátaikkal elkóstolták szinte az egész kísérleti eredményt, mára mindössze egy üveg maradt belőle mutatóba.

A nagyon száraz, erős illatú és siruphoz hasonlatos nedű elfogyasztása után a sör jeruzsálemi szerelmesei azt állítják, megértették, miért a bor és nem a sör lett a zsidóságnak a szombati áldáshoz és az ünnepi szertartásokhoz azóta is fogyasztott szakrális itala.

Az egykori összetevőkből tíz nap alatt előállított, meglehetősen zavaros állagúra sikerült, háromszázalékos alkoholtartalmú ital meglepetést okozott: a kóstolók szerint más sörökhöz nem hasonlítható, erős méz- és áfonyabogyó-íze lett – édesítőszer és gyümölcs hozzáadása nélkül.

Noha a kísérlet eredménye különleges állagú és ízű, a gyártók szerint a piacon eladhatatlan, és így egyszeri alkalom lett a Jézus-korabeli ital előállítása.

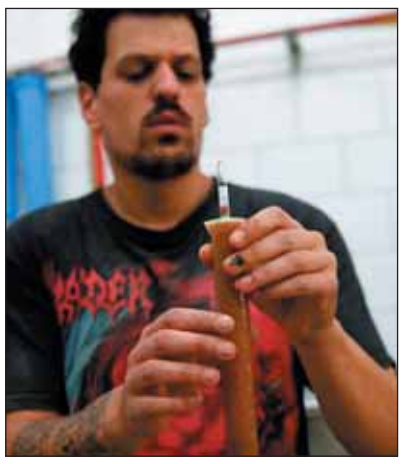

Itai Gutman, a Herzl Sörfőzde tulajdonosa

Az Egyiptomból Izrael földjére hozott sör nem volt ismeretlen ezen a területen az ókorban: az izraeli régészek tavaly jelentették be egy 5000 éves, kora bronzkori sörfőzde feltárását Tel-Avivban, és a tárgyi emlékek mellett a Biblia szövegei is több helyen említik a sör fogyasztását.

Nem csak gyümölcsökből választhat a jeruzsálemi piacon

A jeruzsálemi piac egy részén utcai galériát, arcképcsarnokot alakított ki egy *Solomon Sousa* nevű street art művész.

A falakról a zsidó történelem nagyjai figyelik a járókelőket: Albert Einstein, Golda Meir és maga Mózes tanítónk. Továbbá Mordechai Herman, a fekete zsidó spirituális újjászületés során tevékenykedő, befolyásos New York-i rabbi, aki azt hirdette a múlt század 20-as éveiben, hogy a feketéket és a zsidókat ősi, még a bibliai időkben gyökerező rokonság kapcsolja össze, ezért népének vissza kell térnie a hagyományos, ősi héber életformához.

A mára méltatlanul elfeledett fekete rabbi akkor tevékenykedett, amikor tömegesen érkeztek délről New Yorkba az afrikai amerikaiak, ez az „exodus” hozta létre a héber izraelita mozgalmat, amely még évtizedeken át éreztette hatását, például a Parancsolatok Megtartói Héber Etióp Gyülekezetben.

Herman prédikációiban lelkesen támogatta a cionizmus ügyét, a zsidó otthon megalapításának szándékát. Bár ő maga soha nem jutott el Izraelbe, tekintete most a piac faláról követi a városlakókat – a jeruzsálemi utca befogadta a harlemi fekete prédikátort a zsidó történelem óriásai közé – tudatta a *Forward.com*.

Győzelem napja 2016

2016. május 9.: az izraeli tavaszban furcsa öregemberek tűnnek fel. Sötét öltönyükön kitüntetések, vállapok, tiszti rangjelzéssel.

A szovjet hadsereg alijázott veteránjai ők, akik emlékeznek és emlékeztetnek. Nagyon öregek: aki a negyvenes években tiszt lehetett, az már a kilencvenhez közelít, ha nem a százhoz.

A Cáhál, az izraeli hadsereg, az ottani rendfokozatnak megfelelő nyugdíjat folyósít számukra.

*

A nyugati szövetségesek 1945. május 8-án, a Szovjetunióban május 9-én ünnepelték meg a győzelem napját.

A nemzetiszocialista Németország hadserege három haderőnemének képviselője – a szárazföldi erők nevében Wilhelm Keitel vezértábornagy, a Wehrmacht-főparancsnokság korábbi vezérkari főnöke, a haditengerészet részéről annak főparancsnoka, Hans-Georg Friedeburg flottatengernagy, a légierő részéről H. Stumpff vezérezredes – 1945. május 9. első perceiben írta alá a Wehrmacht feltétel nélküli megadásáról szóló nyilatkozatot.

A londoni időszámítás szerint ekkor még egy órával korábban, még előző nap késő este volt, ezért a nyugati hatalmak egy nappal korábban jelentették be a második világháború befejeződését Európában.

„Az ünnepi díszlövések és a harangzúgás után a népek elkezdték számolni a veszteségeiket; Izrael népe az életben maradottakat” – emlékszem egy írásra.

A második világégés egyik folyománya – Izrael Állam létrejötte.

Létrejött volna az európai zsidóságot ért katasztrófa nélkül is?

Talán. Egyszer. Nagy sokára.

Sokat beszélnek róla, hogy menynyire volt „bekódolva” az első világháború utáni békekötésekbe a második kirobbanása.

A második világháború által létrehozott világ nincs többé. A Szovjetunió, a „szocialista tábor”, a nyugati civilizáció megingathatatlannak tűnő pénzügyi és társadalmi stabilitása, a két európai eredetű, fehér emberek által irányított világhatalom egymást fenyegető-ellenőrző-kiegyenlítő egyensúlya a múlté.

Az Egyesült Államoknak afrikai származású elnöke van, London polgármesteri székébe éppen most ült be egy pakisztáni muzulmán bevándorló utóda, az arab-muzulmán megszállás alatt álló Franciaországban lassanként olyan kockázatos lesz zsidóként élni, mint a náci-német megszállás alatt volt.

*

A mai történések egyenesen következnek az 1945-ös évben létrejött új világhelyzetből.

Még ugyanebben az évben, 1945-ben, március 22-én Kairóban megalapították az Arab Ligát. Akkor még kevés független arab állam volt, de vezetőik látták, hogy a kialakuló új világrend nem az ő kedvükre való.

Egyik első döntésük a „Palesztinában” élő zsidók gazdasági bojkottja volt, három évvel a zsidó állam létrejötte előtt.

Az arab értelmiség zöme a náci Németországtól várta, hogy az arab világot megszabadítsák a brit és a francia gyámságtól. Egyiptom három későbbi elnöke, Nagib, Nasszer és Szadat, a háború alatt fiatal tisztek, egyértelműen németbarátok voltak.

A palesztinai arabság ennél is nagyobb várakozással, sőt, vágyakozással szemlélte a Rommel vezette Afrika-hadtest előrehaladását az egyiptomi sivatagban, tőlük remélve az országban izmosodó zsidó „jisuv” (lakosság) kiirtását.

„Nincs többé Monsieur, nincs többé Mister / Az égben Allah, a földön Hitler” – ez volt a sláger a negyvenes évek elején az arab kávéházakban. A Führert gyakran az Abu Ali névvel tisztelték meg, ami egy Messiás-féle szabadítónak jár ki.

A Gondviselés és Montgomery tábornok elhárította a vészt az akkor már félmilliós Erec Jiszráél-i zsidóság feje fölül, és elhervasztotta a palesztin-arab reményeket.

A Hitlernél előszobázó Hadzs Amin el-Husszeini, aki mellesleg Jasszer Arafat nagybátyja volt, az utolsó pillanatban menekült el Németországból. Soha nem vonták felelősségre, Libanonban folytatta aknamunkáját Izrael ellen. A Palesztin Autonómia élén ma Mahmúd Abbász, ismertebb nevén Abu Mazen áll, aki doktori tézisében tagadta, hogy a holokausztban hatmillió zsidót öltek meg. A diplomamunkát Moszkvában fogadták el.

Nemsokára az utolsó élő tanú is eltűnik a világból.

A győztesek azok, akik békében, biztonságban élhetnek. A vesztesek a halottak, a sebesültek, a gyászolók, a megalázottak. Háború alatt és két háború között.

A héber szó a győzelemre: nicáchon. Hangulatában nem is hasonlít a latin victoriára. A szó a nécách, örökkévalóság szóval van kapcsolatban.

Izraelnek az a sorsa, hogy minden ellenséges erő ellenében fenntartsa magát a történelem sodrában.

Halmos László
Izraeli Hírlevél
http://izraeli-hirlevel.blogspot.co.il

Szenzációs kiállítás a Bécsi Zsidó Múzeumban

Operett, dzsessz, musical és pop – a legkülönbözőbb műfajokon keresztül mutatja meg a zsidó zenészek hatását a zeneiparra a Jüdisches Museum Wien aktuális kiállítása.

„Ebben a kiállításban az a legjobb, hogy mindenkinek kínál valami érdekeset” – mondja *Daniella Spera,* a Bécsi Zsidó Múzeum vezetője a kiállítóház aktuális tárlatáról, ahol arra is választ kap az érdeklődő, hogy mi a közös Barbra Streisandban, Bob Dylanben, Leonard Cohenben és Amy Winehouse-ban. Mindannyian zsidók voltak, és meghatározó alakjai a zeneiparnak.

A 2016. október 2-ig látható *„Stars of David. Der Sound des 20. Jahrhunderts”* című kiállítás világhírű zsidó énekesek és zeneszerzők példáján keresztül, a legkülönbözőbb műfajok mentén mutatja meg a zsidó művészek hatását a világ zeneiparára.

Míg az 1900-as évek elején másmás irányzatok nyertek teret Amerikában és Európában – Bécsben és Párizsban az operett és a revü hódított, a Broadwayen a musicalek –, addig a 20. század elején már kölcsönösen hatott egymásra az amerikai és az európai szórakoztató zene. 1945 után viszont a nemzetiszocialista hatalom elől menekülő zsidók emigrációjával egyértelműen az angol-amerikai térségbe tolódott a zenei súlypont.

Ekkor vált a zsidó dalszerzés szinonimájává a Fifth Avenue és a Broadway között, a 28. utcánál található Tin Pan Alley, amely számos nagy zenei kiadónak adott otthont. Nem is egy, innen származó darab egyből a Broadway színpadain landolt, később pedig világhírű filmzenék születtek itt. Noha a szerzőik gyakran már nem, a zsidó zene a dzsesszen, a popon és a rockon, valamint a filmzeneken és musicaleken keresztül visszatért Európába.

Ezt az utat járhatják végig a kiállítás látogatói olyan világhírű zeneszerzők és előadóművészek nyomán, mint George Gershwin, Jerome Kern, Leonard Bernstein, a Kiss, a Ramones vagy a Beastie Boys.

A nemzetközi hírességek mellett a tárlat természetesen kitér az izraeli, a francia és a bécsi zsidó zenei szcénára is Serge Gainsbourg-tól a Les Sabres-on át Arik és Timna Brauerig.

Színpadi kiegészítők, dedikált gitárok, Leonard Bernstein frakkja, plakátok és aranylemezek, valamint egy igazi Oscar-szobor – amelyet Erich Wolfgang Korngold kapott 1936-ban az Anthony Adverse című film zenéjéért – színesítik a kiállítást.

Lusztig Józsefre emlékezünk

Aki ültetett már fát, az tudja, mennyi minden kell ahhoz, hogy gyökeret eresszen, majd árnyat vagy épp gyümölcsöt adjon. Ha minden adott, akkor persze ez nem ördöngös dolog, de akadnak olyanok, akik nem egyszerűen fát ültetnek, hanem – a józan ésszel és a természet törvényeivel szembemenve – oázist teremtenek. A Magyar Nyelvterületről Származó Zsidóság Emlékmúzeumának alapítója, Lusztig József egészen biztosan ilyen eltökélt „közösségi kertész” volt.

Hogy lehet a semmiből múzeumot létrehozni? Miként lehet egy egész közösség központjává válni? Sőt, hogy a fenébe lehet a Közel-Kelet közepén valóságos kis magyar szigetet építeni?! – ilyesféle kérdések egészen biztosan felmerültek azokban, akik elzarándokoltak Cfátra, a „magyar múzeumba”. Abba a kicsi, de annál gazdagabb és beszédesebb intézménybe, amely a most elhunyt Lusztig József és özvegye, Éva vezérletével jött létre a 80-as évek legvégén.

Az ő kitartó önkéntes munkájuk nyomán ma Izraelben van Nagy-Magyarország utolsó élő darabja, annak a sokszínű magyar zsidóságnak a letűnt hazája, amelynek Trianon, majd a kirekesztő gyűlölet, az államilag irányított jogfosztás és végül a gázkamrák felé induló vonatok vetettek brutálisan véget, hogy aztán ami megmaradt, azt a kommunizmus porlassza el.

De Cfáton, a hegy tetején – mint valami ottfelejtett hósapkába rejtett időkapszulában – szívós munkával begyűjtöttek minden kis apró puzzledarabot, amit az alijázó magyar zsidók az elmúlt száz évben magukkal hoztak a Kárpát-medence minden sarkából, ahová a gyökereik kötötték őket. Az így létrejött rendkívül eklektikus gyűjtemény hű keresztmetszetet ad az Izraelbe szakadt magyar zsidók kulturális hagyatékáról. A szépen restaurált tokaji zsinagóga tóraszekrényétől az első magyar doktornő orvosi táskáján át a gázba vesző kislány hajfonatáig van itt minden – s még annál is sokkal több: mindennek története van, ami általában jóval érdekesebb, mint maga a vitrinbe zárt tárgy.

Sokunknak megadatott, hogy a tárgyakon keresztül megelevenedő családi legendákból ízelítőt kapjunk Lusztig József egyedülálló tolmácsolásában, aki minden alkalommal lelkesen és nagy odaadással kalauzolta körbe zsidó, magyar meg magyar zsidó vendégeit, vagy épp azokat az izraelieket, akiknek a magyarságuk már csak nagymama felejthetetlen madártejreceptjében manifesztálódik, de abban nagyon.

Lusztig Józsefnek nem egyszerűen a cfáti magyar múzeumot köszönhetjük, hanem azt a felismerést, hogy a cionizmus nemcsak otthont ad a szétszóratásból hazatérőknek, hanem könyörtelenül feloldja a diaszpórából jövők kultúráját. Az az elképesztő erejű reasszimilációs nyomás, ami megteremtette a sokunk által csodált modern zsidó nemzetet, egyúttal kikövetelte, hogy a szülők már ne adják át a gálutból hozott speciális tradíciókat, a nyelvet és vele az abban kódolt gondolkodást. Lusztig József, aki 1948 májusában épp a zsidó állam kikiáltásának napján szállt partra Izraelben, ízig-vérig cionista volt. Azon országépítő generáció tagja, akik fájdalomból és idealizmusból valóra váltották a budapesti születésű Herzl Tivadar „ősújországát”.

Lusztig nagysága abban rejlik, hogy barátaival közösen nemcsak Izrael megteremtésében jeleskedtek, hanem felismerték, milyen kár éri a születő zsidó államot, ha veszni hagyják az ősök évezredeken át vérrel és verítékkel összehordott kulturális csomagját, amit a diaszpórából így-vagy úgy, de mégiscsak magukkal cipeltek új hazájukba. Ezzel ha nem is tudatosan, de szolidan szembementek az akkoriban mindent jóval jobban átható hivatalos izraeli államesszénnyel. Mint ahogy az izraeli magyar zsidók számára sem volt feltétlenül evidens, miért fontos ez az intézmény. Jelentékeny részük mind a mai napig – érthető okokból – mindenestül feleddné szülőházáját, míg mások ki nem hagynák az Operettszínház menetrendszerű Csárdáskirálynő-hakniját. Ebben a disszonáns közegben fogtak leletmentésbe Lusztigék, méghozzá úgy, hogy az elmúlt 30 évben izraeli kontextusba tették az egyedülálló magyar zsidó kulturális hagyatékot, külön kiemelve, hogy mit adtak a magyar zsidók az országnak. Ezzel párhuzamosan pedig az intézmény megkérdőjelezhetetlen szellemi központjává vált az izraeli magyar zsidó közösségnek is. A múzeum körül valódi közösség alakult ki, amely küzdelmesen fenntartja, gyarapítja a gyűjteményt, és amelynek tagjai minden évben összegyűlnek a Herzl-napon, hogy örüljenek egymásnak. Ezen a napon a múzeum olajfáinak árnyékában egy asztalhoz ül az is, aki meg nem szólalna magyarul, az is, aki a Duna tévével kel és fekszik, és azok az izraeliek is, akiknek a magyar ízeken kívül már semmit sem mondanak a családi gyökerek, de tiszteletből elkísérik a nagypapát, aki 70 év után is furcsa akcentussal töri a hébert.

A Magyar Nyelvterületről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma indulásakor egyfajta ellenkulturális – ha úgy tetszik, „etnicista” – tett volt, ami mára egyértelműen belesimult az azóta sokat változott izraeli társadalomba. Abba a közegbe, amely mind a mai napig értetlenül áll az előtt, hogy élnek még zsidók a „holokauszt földjén” (akiknek ráadásul eszük ágában sincs onnan eljönni). Igaz, mára már a többség hajlandó arra, hogy nosztalgikusan nézzen vissza nagyszülők, szülők azon furcsaságaira, amiket onnan hoztak magukkal. Ez nem kis részben köszönhető Lusztig Józsefnek, aki gondosan összegyűjtötte, kiállíthatóvá és kutathatóvá tette mindazon relikviákat és a bennük megbújó mesés történeteket, amelyek ma Cfáton, a Magyar Nyelvterületről Származó Zsidóság Emlékmúzeumában bárki számára elérhetők.

Az általa életre hívott múzeum a lehető legnagyobb hagyaték, amelyből egy gazdag és termékeny életút rajzolódik ki. Mindannyiunk szerencséjére fia, Ron Lusztig továbbviszi az atyai örökséget, és nem hagyja kiszáradni a szülei által teremtett magyar zsidó oázist. Édesapja emléke előtt tisztelegve segítsük őt a múzeum továbbélésében!

Mazsihisz / N. Á.

Fazsinagóga Bilgorajban

Megépítették a 17. századi Lengyelország leggyönyörűbb, ám a második világháborúban odaveszett fazsinagógájának pontos mását a Lublini vajdaságban lévő Bilgorajban – adta hírül az MTI.

Az eredeti templomot 1648-ban emelték a mai Fehéroroszország területén lévő Wolpában. Az épületet a németek rombolták le a második világháborúban.

A zsinagóga tervrajza a Varsói Műszaki Egyetem egyik hallgatójának köszönhetően maradt fenn, aki a második világháború előtt a híres fazsinagógáról írta szakdolgozatát. Az épület pontos másának megépítését a Bilgoraj XXI Alapítvány finanszírozta.

„Úgy döntöttünk, hogy újraépíttetjük, mivel ez volt a régi Lengyelország leggyönyörűbb zsinagógája, rendkívül díszes volt és úgynevezett zsidó barokk stílusban épült. Az összes többi hasonló típusú épületnek ez szolgált mintául” – mondta *Tadeusz Kuzminski,* az alapítvány elnöke.

Hozzátette: „tovább növeli az értékét, hogy egyetlen fazsinagóga sem élte túl a háborút Lengyelországban, mindegyik leégett, és mindössze néhány kőből készült változat maradt fenn.”

A replikát egyelőre csak kívülről vehetik szemügyre az érdeklődők, a belső terek díszítése két éven belül készül el. A zsinagóga egy negyven hektáron elterülő multikulturális stetl – nagy lélekszámú zsidó közösségnek otthont adó közép- és kelet-európai falvak megnevezése – része lesz.

A területen már több faépületet is emeltek, egyebek között Isaac Bashevis Singer Nobel-díjas, lengyel származású, jiddis nyelvű amerikai író házának pontos mását.

Az épületek egy részét már családok lakják. „Azt szeretnénk, hogy ez egy élettel teli hely, ne pedig egy szabadtéri múzeum legyen” – mondta Kuzminski. Az alapítvány a jövőben egy malmot, egy apró katolikus és egy ortodox templomot, egy hotelt, egy bevásárlóközpontot és egy sörfőzőt is fel akar építtetni.

Bilgorajnak jelenleg 27 ezer lakosa van. A zsidók a 16. században kezdtek letelepedni a városban. Röviddel a második világháború kirobbanása előtt ötezer zsidó élt az akkor nyolcezres városban. A német megszállás idején a város csaknem összes zsidó lakóját megölték.

KÖNYVISMERTETŐ

Anne Frank. Egy lány élete

A Münchenben élő osztrák *Melissa Müller* Anne Frank rövid életéről nagyon alapos és részletes monográfiát írt, kezdve a történetet Anne gyermekkorával, végigkísérve a kamaszlányt életútján, az auschwitzi és a bergen-belseni koncentrációs táborban bekövetkezett szörnyű fizikai leromlásáig és haláláig.

A liberális gondolkodású Németországból a fasizmus elől 1933-ban Hollandiába emigráló Frank családot az emigrációban is utolérik a fasizmus véres és kegyetlen törvényei. Túl sokáig hezitáltak a kivándorlással: az amerikai vízum megszerzése egy idő után már lehetetlennek bizonyult. Az angliai vagy a svájci rokonokhoz való költözést is addig húzták-halasztották, míg már nem volt rá többé lehetőség. Egy idő után a családnak el kellett rejtőznie, ha nem akartak koncentrációs táborba kerülni. A rejtekhelyen Anne Frank fiktív, Kittynek elnevezett barátnőjéhez levélformában írt hetente, néha pár naponta, olykor naponta beszámolót egy ipari kisüzem hátsó épületében – a „hátsó traktusban” – folyó titkos életükről, gondolatairól, a szűk térben fel-fellobbanó konfliktusokról, vagy éppen ünnepeikről, a kamaszlány első szerelméről, a velük együtt bujkáló Péterről, és többször is írt páni félelmükről, amikor attól rettegtek, ami végül be is következett, hogy a nácik felfedezik rejtekhelyüket.

Melissa Müller beilleszti Anne életútjának kronológiai sorrendjébe azt az öt lapot is, amit a napló első kiadásából még 1947-ben Anne Frank édesapja, Otto Frank – részben kegyeleti okokból, illetve egyéb szempont miatt – eltávolított: az apa nem akarta a nyilvánosság elé tárni Anne és édesanyja gyakori összeütközését és a kamaszlány ébredező szexualitásáról szóló naplóoldalakat. 1935. szeptember 15-től volt érvényben Hollandiában a minden zsidót idegennek nyilvánító törvény. Hitler bekebelezte Hollandiát, majd egymás után hozzák meg a nácik megalázó, zsidóellenes törvényeiket a korlátozott szabadságról: a zsidók kijárási tilalmáról a nap bizonyos óráiban, a megkülönböztető Dávid-csillag viseléséről, kitiltást nyilvános helyekről, kulturális és sportintézményekből, rendezvényekről. Kriminalizálják a zsidók által „árják” számára végzett szolgáltatásokat, lett légyen az orvosi ellátás, ügyvédi segítség, élelmiszer- vagy egyéb kereskedés, megfosztván őket a létfenntartás, a pénzkeresés lehetőségétől. Boltok, bankok, gyárak „árjásítása” révén kisemmizik őket, nagy értékekhez juttatva a náci érzelmű új tulajdonosokat. Mindezeken kívül még ezer megalázó és kirekesztő rendelkezés tette elviselhetetlenné a zsidó polgárok életét Hollandiában is. Még azt is megtiltották, hogy napközben a saját erkélyükön tartózkodjanak! Embertelen feltételek között működő koncentrációs táborokba hurcolták el őket, ahol rövid haladékot kaptak azok, akiket egyelőre még nem „szelektáltak ki”, mert még munkaképesnek látszottak. Rabszolgamunkát végezhettek mindaddig, amíg munkaképességüket el nem veszítették. Ha már nem tudtak dolgozni, gázkamrában ölték meg őket vagy fejbelövéssel, majd a holttesteket krematóriumban elégették vagy tömegsírba dobták. Ez lett a sorsa a Frank család három tagjának is: az édesanyának, Edithnek és két leányának, Margóinak és Annénak.

Ez volt a náciknak a Wannsee-konferencián 1941/42-ben elhatározott „Endlösungja”, azaz „a végső megoldás” Európa zsidósága és egyéb, a nácik számára nem kívánatos vallási, faji, politikai csoportok számára!

De térjünk vissza még egy kicsit a náci diktatúra kezdeteihez Hollandiában. Egy idő után a Frank családnak el kellett rejtőznie, ha nem akartak koncentrációs táborba kerülni.

Huszonöt hónapon át nyolc személyt bújtattak jószívű és bátor hollandok az említett épületszárnyban a nácik elől. Ezek az emberek magukra vállalták az üldözöttek életének megmentését, illegális létükben élelmiszerrel, szükség esetén orvossággal és jó szóval történő ellátásukat és a lebukás hatalmas kockázatát.

Anne nemhiába határozta el már tizenhárom éves korában, hogy újságíró lesz, és hogy könyveket fog írni. Friss tekintettel néz körül a világban, és érzékletesen írja le mindazt, amit lát és gondol. Naplófeljegyzései izgalmas, magával ragadó, néha hátborzongató olvasmányok.

Anne Frank 1942/44-es naplója a legtöbbet olvasott dokumentum a nemzetiszocialista bűntettekről – olvasható Melissa Müller könyvében.

A monográfiát első alkalommal 1998-ban adták ki, majd 2013-ban, teljesen átalakított szerkezettel és kiegészítésekkel, a szerző újra megjelentette Anne Frank életéről szóló könyvét a Fischer Kiadó Taschenbuch sorozatában. Melissa Müller nagyon komoly kutatóunkát végzett: a Frank családról és rokoni kapcsolataikról rengeteg adatot összegyűjtött. A könyv végén látható a Frank és a Holländer család családfája. Felsorol csaknem 60 levéltárat, ahol hiteles dokumentumok alapján szerzett be információt munkájához. A könyvben említett személyek életének további folyását röviden leírja a függelékben. Lábjegyzeteket is készített az olvasó jobb eligazodása érdekében. A család fotóalbumából több képet mellékel a könyvhöz, hogy el tudjuk képzelni Anne rokonait és első és utolsó szerelmét. Pontosan megadja a fotók származási helyét. Minden felhasznált forrást felsorol, összesen 26 oldalon! Névmutatóval is ellátja a könyvet. Az előforduló idegen szavak helyes kiejtésére is szán két oldalt. Elismerésre méltó munkát végzett a szerző, könyve hasznos lesz a további kutatások számára.

A könyv utószavát fő segítőjük, élelmiszerekkel ellátójuk, a hatvanas évek végén már idős Miep Gies asszony írta röviddel a halála előtt. Kihangsúlyozza, hogy „az embereknek a passzív magatartása nélkül ez az iszonyatos gyilkolás soha nem öltött volna ilyen méreteket” (425. oldal).

(Melissa Müller: Anne Frank. Egy lány élete. Fordította: Bernáth István. Átdolgozott és bővített kiadás. Park Könyvkiadó, 2016.)

Benyó Marianna

APRÓ-HIRDETÉS

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. Tel.: 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Tóthné Hűvös Katalin fogtechnikus mester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhoz megyünk. Hétvégi ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammut I.-ben, (III. em. 312-es üzlet), a II. és VI., kerületben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Itt a tavasz, vár Izrael és a Sar-El program, gyere velünk önkéntesnek! Információ: Deutsch János, +36-20-233-8454, janos.deutsch76@freemail.hu, vagy az Izraeli Kulturális Intézetben minden kedden, 16–17 óra között.

Centrumban lévő, nívósan berendezett, panorámás lakás turistáknak kiadó. napfenyeskenyelem@gmail.com

Kastélyok berendezéséhez vásárolok festményeket, **ezüsttárgyakat,** étkészletet, cukordobozt, tálcát stb., Kovács Margittól kerámiákat, herendi porcelánokat, régi álló-, fali-, asztali órákat, bútorokat, márványszobrokat stb. Teljes hagyatékért első vevőként a legmagasabb árat fizetem készpénzzel. Értékbecslés díjtalan. 06-20-280-0151.

Üzletek eladók: Dohány u. 11 m^2 (14 m^2), Óbudán, Bécsi út forgalmas részén 22 m^2. Ingyenes parkolás. +36-20-935-4867.

Órajavítás, faliórák felújítása garanciával. Jung Péter, VII., Garay u. 45. 06-70-505-5620, www.jungoras.hu

Budapest belvárosában üdüljön fél áron. +36-20-935-4867.

Életjáradéki szerződést kötne egyedülálló, idős személlyel fiatal zsidó pár megbízható anyagiakkal. Jelige: Gondtalan aranykor. Elérhetőségek: +36-70-360-3559, maccabi9@hotmail.com

Imádott Édesanyám 3 végzett ápolónőjét szeretném ajánlani olyan helyre, ahol hosszú órákat kell dolgozni és kívánt feltétel, hogy megbízható, pontos, hozzáértő, kedves ápolónők legyenek. Telefonszám: 06-1-329-7850, L. Edit.

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, képeslapokat. 06-20-522-5690.

Ein-Gedi kibucban I. osztályú lakás kiadó, 300 sékel/nap/fő. Teraszról kilátás a tengerre és a kőhegyekre. További részletek. László: 06-30-984-3558.

48 éves, fiatalos, csinos, sportos (158/48 kg) hölgy keresi társát komoly kapcsolat céljából intelligens, független férfi személyében. 06-20-560-0676.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(40)-56-56-56-os kékszámon.
Szedés, tördelés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák: mondAt Kft., www.mondat.hu
Felelős vezető: Nagy László
ISSSN 0133-1353

Hírek, események röviden

– **Egészségnap a Hegedűsben.** Az ORZSE és a Hegedűs-körzet közös szervezésében egészségnapot tartottak a körzet klubtermében. A különböző vizsgálatokon és orvosi tanácsadáson közel 90 fő vett részt.

– **Sámesz kerestetik.** A Hegedűs Gyula utcai zsinagógakörzet felvételt hirdet megüresedő sámeszi állására, szeptember 1-jei kezdéssel. Jelentkezni lehet a hegedus@bzsh.hu e-mail-címen.

– **Balatonfüred.** Kedves Hittestvéreink! Ebben az évben a Mazsihisz balatonfüredi üdülője 06. 27-től 08. 21-ig lesz nyitva. Kóser étkeztetést biztosító szállásunkról érdeklődni a hitközség szociális osztályán lehet hétfő, szerda, pénteki napokon 8 órától 16 óráig, telefonon: 413-5524, 413-5571, e-mailben: szocialis@mazsihisz.hu vagy személyesen: 1075 Bp., Síp u. 12. I. emelet 121. szoba.

Mártír-istentiszteletek 2016

Június 5.

Devecser	**11.00**	**temető**
Kiskunhalas	**11.00**	**zsinagóga**
Kecskemét	**15.00**	**temető**
Mosonmagyaróvár	**14.00**	**temető**
Balassagyarmat	**11.00**	**temető**
Eger	**15.00**	**temető**
Kispest	**11.00**	**temető**
Révkomárom	**10.30**	**temető**
Nagymegyer	**17.00**	**emlékmű**
Zalaegerszeg	**10.30**	**volt zsinagóga**
	12.00	**temető**
Szentes	**11.00**	**temető**
Hatvan	**11.00**	**temető**

Június 19.

Salgótarján	**11.00**	**temető**
Nyíregyháza	**10.00**	**emlékmű és temető**
Székesfehérvár	**11.00**	**temető**
Kápolnásnyék	**15.00**	**temető**
Esztergom	**11.00**	**temető**
Sárbogárd	**16.00**	**temető**
Nagykáta	**10.30**	**temető**
Tata	**10.00**	**temető**
Tatabánya	**14.00**	**temető**
Gyöngyös	**11.00**	**temető**

Június 26.

Szolnok	**14.00**	**zsinagóga**
Szécsény	**11.00**	**temető**
Békéscsaba	**15.00**	**temető**
Veszprém	**10.30**	**városi emlékmű**
Gyula	**13.30**	**temető**
Dombóvár	**14.00**	**zsinagóga**
Kaposvár	**11.00**	**temető**
Miskolc	**11.00**	**avasi temető**
Szeged	**10.00**	**Cserzy Mihály utca**
	11.00	**Jósika u. 10.**
Hódmezővásárhely	**16.30**	**temető**
	17.30	**zsinagóga udvara**
	18.00	**zsinagóga**

Június 28. kedd

Vác	**10.00**	**történelmi sírkert**

Július 3.

Cegléd	**09.30**	**imaház**
Győr	**11.00**	**temető**
Nagykőrös	**11.30**	**zsinagóga**
Pécs	**10.30**	**zsinagóga**
Szekszárd	**10.30**	**Művészetek Palotája**
Sátoraljaújhely	**15.00**	**temető**
Karcag	**11.00**	**temető**
Keszthely	**11.00**	**zsinagóga**
Jászberény	**11.00**	**temető**
Soroksár	**09.15**	**temető**
Erzsébet	**10.15**	**temető**
Csepel	**11.30**	**temető**
Szombathely	**11.00**	**temető**
Tapolca	**14.00**	**Csányi u. emléktáblánál koszorúzás, temető**

Július 10.

Sopron	**11.00**	**temető**
Debrecen	**10.00**	**temető**

Július 17.

Pápa	**10.00**	**zsinagóga**

Július 24.

Rákospalota, Pestújhely, Újpest	**18.00**	**újpesti zsinagóga**

A további időpontokat folyamatosan közöljük. Kérjük olvasóinkat, hogy az időpontokat, helyszíneket rendszeresen kísérjék figyelemmel, mert változás lehetséges.

Körzeti kitekintő

Szeged

Az Új Zsinagógában került sor a VII. Szegedi Nemzetközi Orgonista Találkozóra az SZTE Zeneművészeti Kar és a hitközség szervezésében, a Nemzeti Kulturális Alap Zenei Kollégiuma és *Váradi F. Péter* (USA) támogatásával. Az eseményen az ország nyolc művészeti szakközépiskolájából 12, hat egyetemi zeneművészeti karáról 15 hallgató vett részt. Érkeztek orgonistahallgatók Budapestről, Pécsről, Miskolcról, Pannonhalmáról, Kecskemétről, Bajáról, Békéscsabáról, Szegedről, Vácról, Temesvárról, Belgrádból, Ljubjanából. Díjat két kategóriában három hallgató vehetett át: *Péterfay Ferenc* (Baja), *Simon Dávid* (Szeged) és *Kubik Tamás* (Budapest). Díjukat Váradi F. Péter, a Szegedről elszármazott, holokauszttúlélő tudós adományozta, aki egyidejűleg 300 000 forintot biztosított orgonánk felújítására is. A nemzetközi orgonakoncert szakmai zsűrijének elnöke az Udinei Egyetem professzora volt, míg a rendezés *Csanádi László* orgonistánk nevéhez kapcsolódik. A koncerteket nagy érdeklődés kísérte. Reméljük, hogy a fellépők közül, akik CD-ket és a hitközségtől a zsinagógát bemutató prospektust és oklevelet kaptak, sokan fognak visszalátogatni érett zenészként kiváló akusztikájú műemlékünkbe, s viszik a hírét orgonánk kiválóságának.

L. A.

IMAIDŐK

Templomok	Péntek este Jún 3.	Szombat reggel Jún 4.	Péntek este Jún 10.	Szombat reggel Jún 11.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	18.30	9.30	18.30	9.30
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.00	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Scheiber S. u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	20.30	8.00	20.30	8.00
Alma u. 2.	18.30	9.00	18.30	9.00
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	19.00	9.00	19.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.30	9.00	18.30	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	20.30	9.00	20.30	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30		17.30	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	20.15	8.00	20.15	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	20.15	8.00	20.15	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

NAPTÁR

Június 3. péntek	Ijjár 26.	Gyertyagyújtás: 8.17
Június 4. szombat	Ijjár 27.	Szombat kimenetele: 9.36 Újholdhirdetés
Június 6. hétfő	Ijjár 29.	Jom kippur kátán
Június 7. kedd	Sziván 1.	Újhold
Június 10. péntek	Sziván 4.	Gyertyagyújtás: 8.22
Június 11. szombat	Sziván 5.	Szombat kimenetele: 9.43 Erev sávuot
Június 12. vasárnap	Sziván 6.	Sávuot 1.
Június 13. hétfő	Sziván 7.	Sávuot 2. MÁZKÍR

Budapesten ülésezett a Bné Brit

„A zsidóság megítélésének jobbítása, küzdelem az antiszemitizmus ellen” címmel tartott többnapos konferencia sajtótájékoztatóján *Breuer Péter* így tájékoztatta az írott és elektronikus sajtó munkatársait.

A Bné Brit a világ legrégebben működő nem vallási zsidó civilszervezete. Az egyetlen zsidó szervezet, amely állandó képviselővel rendelkezik az ENSZben. 1843. október 13-án alakult New Yorkban, azaz idén lesz 173 éves. Ez egy klasszikus érdekképviseleti szervezet, amelyik igyekszik megszólítani azokat a zsidókat, akik nem a különböző – és szerencsére egyre több – zsidó felekezetek oldalán találják meg a saját zsidóságukat. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy ellene vagyunk a vallásoknak, a vallásosoknak. Ugyanakkor azt is észre kell venni, hogy mondjuk Magyarországon a polgárosodás időszakától kezdve, a 19. század második felétől egyre növekedett azon zsidók száma, akiknek minimálisra csökkent a viszonyuk saját felekezetükhöz. Őket is kezdte képviselni a Bné Brit itthon is. A hazai szervezet egészen az első világháború végéig működött. Sajnos a politika már ekkor is megtette azt, hogy a Szövetség Fiait betiltotta, s egészen a rendszerváltoztatásig kellett arra várni, hogy a Bné Brit Budapest Páholy felébredjen tetszhalott állapotából.

Újból van hazai szervezet, de annak ellenére, hogy a nagy nemzetközi szervezethez csatlakoztunk, a mi társaságunk nem franchaise rendszerben működik – újabb idegen szó, bocsánat –, azaz az alapértékekben egyetértünk, de igenis van saját mozgásterünk, van saját véleményünk.

(A Bné Brit magyarországi csoportja 1990 óta bejegyzett egyesületként működik, Budapesti Páholyának elnöki pozícióját Breuer Péter tölti be.)

Vadász Magda, a Scheiber-körzet elnöke azzal egészítette ki Breuer Pétert, hogy jövőre az éves konferenciának helyet adó ország nagy valószínűséggel Szlovákia lesz, az esemény minden bizonnyal erősíti a Visegrádi 4-ek együttgondolkozását s nemzetközi sikerét.

A két előadó szavait követően a sajtó munkatársai tettek fel kérdéseket, végül állófogadás zárta az eseményt.

Programajánlat

JÚNIUS

Budai Micve Klub
(II., Frankel Leó út 49.)

Június 9. (csütörtök) 19.00: Csak a szívem érzi. Szirtes Edina Mókus és Lukács Miklós koncertje a zsinagógában. Két zseniális zenész, a hegedű, az ének és a cimbalom nagy mesterei a Zsidó Művészeti Napokon. Jegyvásárlás: http://zsidomuveszetinapok.hu/hu/osszes-program

Június 12. (vasárnap): Sávuot

Június 13. (hétfő): Sávuot

Június 20. (hétfő) 19.00: Világsztár a Frankel-zsinagógában! A bécsi főkántor, Shmuel Barzilai gálakoncertjén a zsidó liturgia gyöngyszemeit, illetve a jiddis és a ladinó zenei világ örökzöldjeit hallhatja a közönség. A koncerten a legnépszerűbb magyar kántorok, Fekete László, Nógrádi Gergely és Zucker Immánuel is fellépnek, Neumark Zoltán zongoraművész és kisegyüttese kíséretével. Hallható lesz a méltán közönségkedvenc Frankel Férfikar is.

A Frankel Baráti Kör csütörtöki találkozói nyáron szünetelnek.

Generációk Klubja
(Hunyadi tér 3. I. emelet)

Minden hétfői rendezvényünk 15 órakor kezdődik!

Június 6.: Deák Gábor a vendégünk

Június 13.: Sávuot. Fináli Gábor rabbihelyettes előadása

Június 20.: Breuer Ágnes: A pszichológus válaszol... csoportosan és egyénileg is

Június 27.: A zongoránál Fűzy Gábor

Csütörtökönként a gyógytorna a megszokott időben áll rendelkezésre.

A siker fényében

Debreceniek sikere Tel-Avivban

Debrecen város delegációja izraeli látogatáson vett rész *Komolay Szabolcs* alpolgármester és *Horovitz Tamás* DZSH-elnök vezetésével. Velük utazott a Debrecen TV stábja is, akik Debrecenből, illetve Magyarországról elszármazott holokauszttúlélőkkel készítettek interjút.

A Tel-Avivban megrendezett Magyar Napok programsorozaton a Debreceni Népi Együttes lépett fel hatalmas sikerrel. Nagyon sok régi, hazánkból elszármazott ismerőssel és baráttal tudtak találkozni, akik nagy örömmel fogadták a látogatást. A zenei és kulturális programok mellett a szervezők magyar ételeket is kínáltak, melyek gyorsan elfogytak. A rendezvényen a két nap alatt több mint tízezer látogató vett részt.

A Magyar Napokat követően a küldöttség testvérvárosunkba, Rishon Lecionba utazott, ahol az Elesett Katonák Emlékházában koszorút helyeztek el. Rishoni tartózkodásuk alatt tovább erősítették a két város közötti együttműködést a turisztika, a művészetet és az oktatás terén. Megállapodtak abban, hogy megpróbálják növelni a debreceni egyetemen tanuló izraeli diákok számát.

Este a rishoni kultúrközpont zsúfolásig megtelt koncerttermében adott műsort a Debreceni Népi Együttes és zenekara. A nagy sikert mutatja az is, hogy a program után rögtönzött táncház alakult ki, ahol nézők és fellépők jó hangulatban ropták tovább közösen.

Az út során a küldöttség találkozott olyan Izraelben élő magyarokkal, illetve olyan társaságok képviselőivel, akik turisztikában érdekeltek, és nagy lehetőséget látnak abban, hogy az Izraelből idelátogatók még jobban és még többen megismerhessék a vidéki régió zsidóságának múltját és jelenét. Felmerült egy Kelet-Magyarországi Turisztikai Központ létrehozása Debrecenben, hisz a hitközség rendelkezik az izraeliek számára fontos összes feltétellel és lehetőséggel. Működik a kóser konyha, a mikve, és biztosított a mindennapos imádkozás.

Az út során szerzett tapasztalatok egyértelműen alátámasztják, hogy még sok a tennivaló a turisztikai rendszer fejlesztése terén.

Sírásóverseny

Országos sírásóversenyt rendeznek Debrecenben. A kétfős csapatok a sírmélyítés és a hantolás terén mérik össze tudásukat. A zsűri a gyorsaságon és a biztonságos munkavégzésen túl esztétikai szempontokat is figyelembe vesz majd. A győztes csapat Magyarországot képviselheti a V4-ek nemzetközi sírásó versenyén. *(MTI)*

* * *

A Chevránál érdeklődésünkre közölték, hogy Kozma utcai sírásóink a megmérettetésen temetői elfoglaltságuk miatt nem indulnak.

...és ideje van a nevetésnek

– Doktor úr, segítsen valahogy a férjemen, mert álmában beszél.
– Hmm, és ez önt zavarja? Nem tud tőle aludni?
– Engem nem zavar, doktor úr, de a képviselőtársai mindig kiröhögik.

*

Egy férfi költözködik, de a kanapéja sehogy sem fér ki az ajtón. Erőlködik, de a végén a kanapé beszorul az ajtóba. Ekkor áthívja a szomszédot, aki az ajtó másik oldalán erőlködik. Így megy vagy 10 perce, majd a tulaj lihegve megszólal:
– Ej, szomszéd, azt hiszem, ezt sosem fogjuk kivinni!
Mire a szomszéd:
– Ja, kivinni?

*

Mindig arra vágytam, hogy a számítógépemet ugyanúgy tudjam kezelni, mint a telefonomat.
Mostanra valóra vált az álmom. Immár a telefonomat sem tudom kezelni.

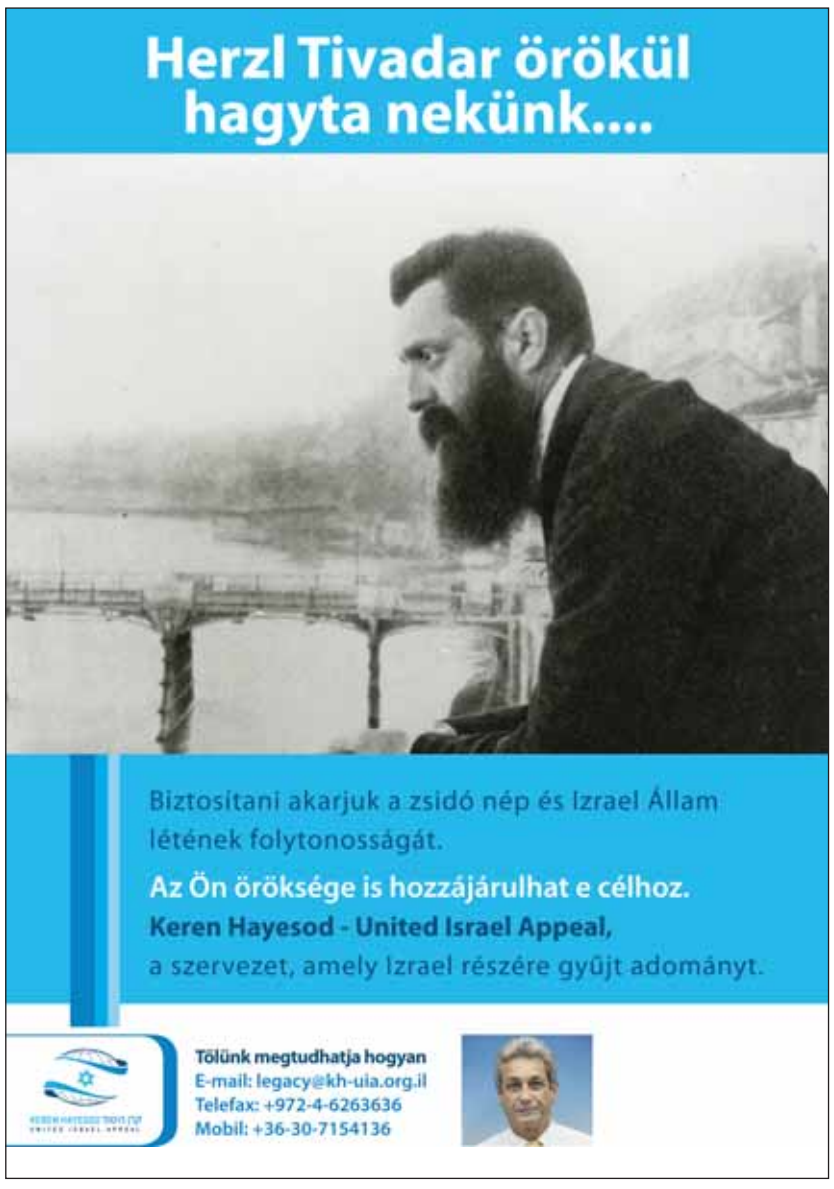

SPÁNN GÁBOR

A gyanú

„Nem tudom, de nekem a feleségem gyanús." Ön, kedves Olvasó, bizonyára rájött, hogy első mondatomat a halhatatlan Karinthy Frigyestől nyúltam le. Összetörtem magam, de sajnos Wass Albertnél ideillő címnek valót nem találtam. Talán furcsának találják, hogy több mint 35 évi felhőtlen házasság után korombéli ember így fakadjon ki. Ha van türelmük, most elmagyarázom.

Az történt, hogy nemrégiben két napon keresztül bármely napszakban próbáltam távol lévő feleségemet mobilon hívni, nekem mindig foglaltat jelzett. Ehhez azt kell tudni, hogy mind hitvesemnek, mind fiamnak okostelefonja van. Az utóbbié annyira okos, hogy nokedliszaggatáson kívül szinte mindenre képes. Ők már többször fölajánlották, hogy megajándékoznak egy ilyen érintőképernyős csodával, de még a legutóbbi chanukkakor is kitértem ez elől. Dühömben azt mondtam, hiába lesz nekem okostelefonom, ha azon ugyanazok a hülyék hívnak fel. Éppen ezért nagy becsben tartom pleisztocénbeli mobilomat. Sajnos ma már ilyet keveset látok, és csak abban bízom, hogy a potenciális távol-keleti migránsok annak idején az enyémet különös gonddal csinálták.

A telefonom amolyan egyszerű jószág, hagyományos nyomógombokkal rendelkező, szétcsúsztatható. Jó múltkor kártyánál elővettem és magam mellé tettem, hogy meghalljam, ha hívnak, és partnereim úgy néztek rám, mintha lóvasútra való bérlettel büszkélkednék. Egyikük meg is jegyezte, hogy mindenhova vérnyomásmérővel jársz? Én megmagyaráztam neki, hogy ez a telefon azért áll nagy becsben előttem, mert annak ellenére, hogy esett már be WC-csészébe, strand homokjába, gyulladt már fel alatta abrosz, de ezen én még mindig utántöltés nélkül 10 napos ciklusokban telefonálni tudok, és szerény véleményem szerint ennek ősét Bell e célból találta fel.

Egyébként legújabb kori történeti kutatások kiderítették, hogy Sztálin halálos ágyán egy ugyanilyen telefonon hívta fel Hruscsovot, és azt mondta neki: Rád hagyom a lenini utat meg ezt a telefonomat, de kérlek, két dologra nagyon vigyázz. Ügyelj rá, hogy mindig eggyel több rakétád legyen, mint az amerikaiaknak, és hogy zsidót ne jelöljetek soha a Politikai Bizottságba. Nyikita Szergejevics tudtommal mindezt betartotta.

Én viszont két napon át nem tudtam elérni a feleségemet. Mikor hazaértünk, kellő veszekedés után próbát tettünk. Egy szobával arrébb felhívtam a csodakészülékét, és lássanak csodát, otthon is foglaltat jelzett. Na mit tesz ilyenkor az egyszerű előfizető? Felhívtam kedvenc szolgáltatóm ügyfélszolgálatát, és elmondtam az anomáliát. Mikor 30 gomb nyomogatása után végre egy élő hölggyel tudtam beszélni, az nagyon kedvesen megpróbált távgyógyítani. Azt mondta, hangosítsam ki a telefonomat, és kövessük az ő utasításait. Én azt feleltem, kihangosítani nálunk utoljára néprádiót lehetett, az én telefonom ilyet nem tud (mint kiderült, csak én nem tudom). Így is továbbítottam instrukcióit: az asszony most erősen simogasson – nem engem, hanem – a képernyőn megjelenő szerkesztés feliratra. Ő röpke 20 perc alatt meg is találta. Ezután már csak az volt a dolga, hogy menjen be a telefonkönyvébe, amihez már elég volt 10 perc is, és keresse meg az én számomat. Kiderült, hogy a nevem mellett van egy behajtani tilos tábla jel. Mi ezt annak néztük, de a hölgy felvilágosított, hogy ez azt jelenti, hogy az asszony letiltotta az én bejövő hívásaimat.

Azzal már megbékéltem, hogy a nem létező Kubatov-listán a nevem előkelő helyen van, de hogy az asszony is tiltólistára rakott... Mondom, nekem a feleségem az utóbbi időben gyanús... Ő hangosan megesküdött, hogy nem akar, de nem is tudna letiltani, mert fogalma sincs, hogy azt a műveletet hogy kell végrehajtani. A hölgy, miután magához tért a röhögéstől, közölte, hogy a hölgy készüléke ugyan nagyon okos, de ha nincs szakszerűen lezárva, ridikülben, zsebben vagy bárhol, ha érintkezik valami szilárd felülettel, a legcsodálatosabb műveleteket végzi egymaga. Feltehető, hogy az én letiltásom is ilyen fatális eset. Mondom, nekem a feleségem gyanús. Miután a délelőtt ráment a hölggyel való beszélgetésre, megvártuk a fiamat, aki 3 géppuska-gyorsaságú mozdulatot tett a képernyőn, majd rám parancsolt, hogy hívjam a számot, ami – lássanak ismét csodát – gond nélkül kicsöngött. Ezután összenéztünk, mi bocsánatot kértünk egymástól az asszonnyal, a fiam meg úgy nézett ránk, mint egy atomtudós a zigótára, megkérdezve, van-e még valami megoldhatatlan műszaki gondunk. A technikai hiba ugyan elhárult, de lefekvéskor az esti imám után, miközben lámpát oltottam, az jutott eszembe, hogy nem tudom, miért, de nekem a feleségem gyanús...